

ئاكره پي ئاغنا ديوانا

فهوژارتن و بهرهه فکرن
د. فاخر حسنه گولي

دیوانا

ئاغا ئاکرەیی

موحه‌مه‌د ئه‌مینه عه‌زیزخان موحه‌مه‌د ئه‌مینه ئاکرەیی

۱۹۹۸ - ۱۹۴۲

قه‌وژارتنه و به‌رهه‌قه‌کرن

د. فاخر هه‌سه‌ن گوڵی

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

دیوانا
ئاغا ئاكرهیی

په‌رتووك

د. فاخر هه‌سه‌ن گوئی

ڤه‌وژارتن و به‌ره‌ه‌ڤكرن

ئیکه‌ / ۲۰۲۲

چاپ

دیيار عبدالله
جه‌گه‌رخوین جه‌مه‌یل
واره‌یل عبداللهقی

دیزاین

به‌رگ

978-9922-661-00-1

ISBN

D- / ۲۶۶۰ / ۲۱

ژمارا سه‌پاردن

ماڤن چاپن یی پاراستیه بۆ

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies

سەنتەری زاخۆ بۆ ڤه‌كۆلینین كوردی

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964 750 471 0863

📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

دیوانا

ئاغا ئاكرهیی

پیشہ کی

ہندہک ھەلبەستخان سەرھەرای ڤەھاندنا ھەلبەستان، د چەندین بیاقین دیتەر ژیدا کار کرینە و سەرکەفتی بووینە، (موحەمەد ئەمین ئاکرەیی) ئیک بوو ژ ئەوان کەسان ئەوین پینگاڤ د گەلەک بیاقاندا ھاڤیتین ب تاییەتی د کارئ ڤاگەھاندن و ھەلبەست ڤەھاندن دا، د ئەڤ پێشەکییدا ھەول ھاتیەدان ب شیوہیەکی کورت باس ل سەر ژیاننامەیا جھاکی، ڤەوشەنبیر و سیاسییا ھەلبەستخانی بەیتەکرن، ل داویج گرنگترین تیبینیین ئەڤ دیوانی بەینە بەرچاڤکرن.

ھەلبەستخان ژلایج جھاکیە:

(موحەمەد ئەمین عەزیزخان موحەمەد ئەمین) خەلکئ ئاکرئ، ناقدار ب (ئاغا ئاکرەیی)، ل سالآ (۱۹۴۲)ئ، ل گوندئ (ئومەر خۆشان) سەر ب دەڤەرا (سویرجیان)ڤە ھاتیە ل سەر دونیایج. زارۆکینیا خوە ل کولان و سرۆشتی گوندئ ناڤھاتی دمر بازکریوو. ژیارا ھەڤژینیج ل گەل خانم (فەزیلا موحەمەد ھەکیم) پیکھینابوو، خودایج مەزن چار کوڤ (عەزیز، زێرھقان، سەگقان و ڤیناس) و چار کچ (ھیان، ھێرۆ، ئادار و دلناز) ب ئەوان بەخشی. ناڤبری ل ڤیککەفتی (۱۹۹۸/۴/۲۲) ل باژێرئ ئاکرئ مالئاقایی کر.

ھەلبەستخان ژلایج ڤەوشەنبیری - سیاسی ڤە:

(موحەمەد ئەمین) د ژیی شەش سالییدا ب مەرھما خواندنئ ژلایج مالباتا خوەڤە بوو باژێرئ ئاکرئ ھاتە ھنارتن. ب پشتمانی و ھاریکاریا مالباتی و ب ھەول و بزاقین ئەوی خواندنا خوە یا سەرھتایی و ناڤنجی ل باژێرئ ئاکرئ ب داوی ھینا. ب مەبەستا بەردەوامیدان ب خواندنئ بەرھەڤ

باژیری مویسلیقه چوو و خواندنا خوه ل (ئامادیا پیشه‌سازی) گه‌هاندە دویمایه‌ی. ل سالآ (۱۹۶۰-۱۹۶۱)ی، پیشکیشی کولیزا (فرۆکه‌فانی) ل باژیری به‌غدا کر، لی ژیه‌ر سیاسه‌تا شوڤینیا ئەوی سەردەمییا رژێما عیراقی، داخووا ئەوی نەهاته په‌ژاندن، لی ل سەر باومرنامەیا (ئامادەیا پیشه‌سازی) وه‌ک (هاریکاری ئەندازیارییا ئەلکترونی) هاته دامەزراندن و دەستبکاریوو.

هەلبەستقانی بیروباومریین موکوم ب دۆزا گەلی کورد و کوردستانی هەبوو. هەول و بزاقین باش پیخەمەت مللەتی خوه کرن، ل سالآ (۱۹۶۳)ی، ژیه‌ر په‌یدابوونا شوڤەشا ئەیلوئی (۱۹۶۱-۱۹۷۵)ی، ب رێبه‌ریا (مەلا مستەفا بارزانی) ژ کاری خوه یی (هاریکاری ئەندازیارییا ئەلکترونی) هاته دویرئێخستن. هەر د ئەوی سائییدا هاته دەستەسەرکرن و زیندانیکن.

هەر ژ سالآ (۱۹۶۴)ی، هەتا دویمایه‌یکا سالآ (۱۹۶۵)ی، هەلبەستقانی د چەند کومپانیین بیانیدا کار کربوو. ل سالآ (۱۹۶۶)ی، زفریقه جهی ژ دایکبوونا خوه گوندی (ئومەر خووشان) سەر ب دەقەرا سویرجیان فه. ل سالآ (۱۹۶۷)ی، پشتی شەر و هیرشین گران کهفتینه ل سەر کوردستانی، بریار دا ببیته پیشمەرگه و چوو دناف ریزین شوڤەشا ئەیلوئی و هەتا سالآ (۱۹۶۸)ی، ب کاری شوڤیری رادبوو و هاتن و چوون د ناقه‌را دەقەرا بارزان و گلاله‌یدا دکر و ئەوا ژ دەستی ئەوی هاتی کیماسی نه دکر. هەلبەستقان کهسه‌کی وه‌سا بوو خوه ده‌اقیتە هەر کاره‌کی هەبا و ببا خزمەت بۆ گەل و وه‌لاتی.

ل دەستییکا سالآ (۱۹۶۹)ی، بۆ (ئیزگی دەنگی کوردستانا عیراقی) هاته داخوواکرن وه‌ک بیژمیری نووجه‌یین عەره‌بی پاشان بۆ پیشکا کوردی (کرمانجی) هاته فه‌گواستن. هەتا به‌یانا (۱۱)ی ئادارا سالآ (۱۹۷۰)ی، به‌رده‌وام بوو، پاشان فه‌گه‌ریا باژیری ئاکری، لی ژیه‌ر به‌رده‌وامیدان ب

کاروبارین گریڊای ب پارتییاتیقه بو باژیپرئ زاخۆ هاته فهگوهاستن و ههتا سالآ (١٩٧٤)ی، واته پشتی تیكچوونا رهوشا سیاسی و ئالوزیوونا پهیوهندیین بزافا رزگاربخوازا كورد ب رپبهریا (مهلا مستهقا بارزانی) و سهرهلدانا شهری ئیكسهه پهیوهندی ب شوهرهش كره و دووباره بوو بیژمهه ل (ئیژگی كوردستانا عیراقی).

ل سالآ (١٩٧٥)ی، واته پشتی هلوهشاندا شوهرهش، وهك كهلهك كوردان نهچاربوو ئاوارهی ئیرانی ببیت، ئی ل دویف ههزا خوه ل سالآ (١٩٧٧)ی، فهگهپیاقه عیراقی و ژلایئ رژیمیقه هاته زیندانیكرن و پشتی هاتیه نازادكرن ل باژیپرئ زاخۆ ئاكنجیوو و پشتی سهرهلدانا بهارا سالآ (١٩٩١)ی، دناقههرا سائین (١٩٩١-١٩٩٤)ی، وهك بیژمهه ل رادیویئ كار كره، ئی ل سالآ (١٩٩٤)ی، فهگهپیا باژیپرئ ئاكری و ل نقیسینگهها راگههاندنا ئقا (٩) یا پارتی دیموكراتی كوردستان هاته دامهزراندن و ههتا مائئاقایی واته رپكههفتی (١٩٩٨/٤/٢٢) بهردموام د كار و خزمهتی دابوو و ئیك خولهكی كیماسی نهكر. چهندین جاران ژبهه كارین ئهوی بین سیاسی و رهوشهنبیری ژلایئ كهلهك دام و دمزگایین میریقه هاتبوو خهلاتكرن.

گرنگترین تبیینی ئهقی دیوانی:

ئهف بهرهمه چهندی خالین گرنگ ب خوهفه دگریت و ب كورتی ب ئهقی شیوهیی ل خوارینه:

- ئهف دیوانه ژ (٦٧) ههلبهستی نیشتمانی - سیاسی، جفاکی پیکهاتی، ئی ههژی گۆتنبیه كو پرانیا ههلبهستان د بیاقئ جفاكیدیانه.

- ل ساڵا (١٩٧١)ی، نامیلکهکا ههلبهستین (موحهمهده ئه‌مین ئاکری) ل ژیر ناوونیشانی (بشکوژهک ژ باخچیت کوردستانی) کو نقیسه‌ری ناقدار (سادق بهائهدین نامیدی) پێشه‌کیهک بۆ نقیسابوو و هاتبوو چاپکرن.
- شیوازی نقیسینا ئەقی دیوانی ب ده‌قو‌کا ده‌ق‌ه‌را (ئا‌کر‌ی) هاتیه نقیسین و هه‌ر که‌س‌ی ب هوی‌ری ئەقی دیوانی بخوینیت دی ئەقی چه‌نده بۆ ئەوی دیار بیت.
- هه‌ول هاتیه‌دان هه‌ر په‌یقه‌کا نه‌ زۆهن یان په‌یقین پید‌قی ب پیناسه‌کرنی د دیوانید‌ا، ب شیوه‌یه‌کی ریکو‌پیلک ل به‌راویزان هاتینه نقیسین.
- چونکی پت‌ریا دیوانی، دیرۆکا قه‌هان‌دا هه‌لبه‌ستان هاتیه دیارکرن، له‌ورا مه‌ هه‌ول‌دایه ب ئەقی شیوه‌یی به‌رده‌ست ریک‌بیلخین. ئی هه‌ژی گۆت‌نیه کو ئەقی هه‌ر شه‌ش هه‌لبه‌سته: (هه‌می دزان، گول‌ی بۆچی، که‌نگی، هیقی، چاف که‌سک و لیف شه‌کر)، بی میژوو و جه‌ی قه‌هان‌دین‌ه، له‌ورا جه‌ی ئەوان ل داویا دیوانی هاتیه ک‌رن.
- ب هیچ ره‌نگه‌کی مه‌ ده‌ستکاریا رینقیسا هۆزانقانی نه‌ک‌ریه، ب تنی د ئەوان په‌یقان‌دا کو ب شاشیا رینقیسی ده‌ینه هژمارتن و کارت‌یکرنی ل ریت‌م و واتایا هۆزانی و چارچوو‌قی گشتی‌ی ئەوی ناکه‌ت، راسته‌که‌رن هاتینه ئەنجام‌دان، بۆ نموونه: (چو- چوو)، (بو- بوو)، (بو- بۆ) و... هت‌د.
- زیه‌ر ئەو ئەقینیا (موحهمهده ئه‌مین ئاک‌ری) بۆ گه‌ل و ئاخ و وه‌لاتی خوه کوردستانی هه‌ی، چه‌ندین هه‌لبه‌سته د بیاقی وه‌لات‌پار‌ت‌یزید‌ا قه‌هان‌دینه و ل ده‌ست‌پیلکا هه‌لبه‌ستا (دنیا دووره) دی‌پ‌ت‌یت:

وه‌لات‌ی مه‌ توی کوردستان
 ده‌ما ره‌نگین مه‌ به‌ه‌شتا زه‌مان
 ئەقه‌ل میژبوو تول بنده‌ستان

بـهـ ئـهـ دـنـیـا دـوـرـه

هه‌ر سه‌ر ئه‌قێ مژاری ل ده‌ستپێکا هه‌لبه‌ستا (دوژمن بزانه) ب ئه‌قی

شیوه‌یی دبێژیت:

دوژمن بزانه كا دئ چ بپـژم
كوردستان نه‌ز هشیارم نه‌ گپـژم
ئه‌گه‌ر خوینا خو ل سه‌ر قئ ئاخئ نه‌پـژم
بزانه نه‌ مه‌ردم پـر دل قـرپـژم

- هه‌لبه‌ستفانی (مه‌لا مسته‌فا بارزانی) وه‌ك كه‌سایه‌تیخ نه‌ته‌ویخ ئه‌قئ دیوانئ ل
قه‌له‌م دده‌ت، ئه‌وی وه‌ك هیقی، ئومید، شیئێ زه‌مانی و... هتد. د هه‌لبه‌ستا ب
ناقونیشانئ (دیاری بو بارزانی) ل ده‌ستپێکا هه‌لبه‌ستئ وه‌ها دبێژیت:

دیاری بو ته‌ گیان بارزانی
خه‌لات ژ ته‌را ژیان ب ئه‌رزانی
تو هه‌ر هیقی و ئومیدا كوردانی
بو دوژمن ژه‌ه‌ری ژ مه‌را ده‌رمانی

ل جه‌ه‌كئ دیتر دا واته‌ د هه‌لبه‌ستا (هیقییا به‌اری) دا هاتیه‌:

بارزانی رابوو ژ خاكا مه‌ردان
كه‌فته‌ پیشیا می‌ر چاكپیت كوردان

- هه‌لبه‌ستفان د هه‌لبه‌سته‌كا خوه‌دا ب ناقئ (شه‌رته‌ك دگه‌ل خودئ) ئه‌وی
چه‌ندئ دیار دكه‌ت كو ئه‌و چه‌كئ ئه‌وی بو كوردینی هه‌لگرتی ب هیچ
شیوه‌یه‌کی به‌رامبه‌ر پله‌ و پایه‌یخ نه‌دانیت و به‌ره‌قانیی ژ ئاخ و گه‌لئ خوه
بكه‌ت و دبێژیت:

دئ گـرم دگـه‌ل خـودئ شـه‌رتی

گەر عەمرئ من بگەتە سەتئ
د قئ رێکئ دا بـبم پرتئ پرتئ
ئەو چەکئ من بۆ کوردا هەلگرتئ
قەت دانانئیم بۆ سمعەتا تەختئ

- هەلبەستقانی ئەک هەلبەستەک بەلکی چەندین هەلبەستین خوە ب نافی
(نەرۆز) یا ناهەرۆکا ئەوان گریدایی ب نەرۆزئ قە قەهانیدینە کو پیکهاتینە
ژ: جەژنا نەرۆز، جەژن و سەیران، گوڤەندا نەرۆزئ، نەرۆز، نەرۆزا دلبرین...
هتد. ل دەستیپکا هەلبەستا (جەژن و سەیران) هاتیە:

هاتەقەقە نەورۆزا دلان
هاتەقە دەمئ باغ و گولان
هاتەقە دەمئ گۆرینا جلان
سۆر و زەر بوون تیکدا گولستان

- پیشمەرگە د هەلبەستین (موحەمەد ئەمین ئاکرەیی) دا ئانکو پارێزقان،
خەباتکەر، جانفیدا، قەهرەمان، دوژمن بەزین، میرخواز... هتد. ئێک ژ
هەلبەستین خوە بنافی (پیشمەرگە) قەهانیدیه، بۆ نمونە د چەند مالکین
ئەویدا وها دیژیت:

پیشمەرگەمە ل نافی شاری
گەلەک چەلەنگم ل شەفا تاری
چەند خۆشە بۆ وەلات فیداکاری
ئەگەر رۆح و جانا بکە یاری

پیشکیش بۆ کوردستانئ

- هەلبەستقانی ناڤین چەندین چیاپین ناڤارین باشوورئ کوردستانئ هیناینە:
(چیاپ شیریئ، زوزک، هندیئ، سەفین، مەتین، گارە، بیخیر، حەمرین، پیرس،

پیرمه‌گرون و هه‌یهت سوئتان) بیره‌ینانا چیا‌یان بۆ ئەوی چەندی دزق‌ریت
کو چیا بۆ کوردان نیشانا خوهر‌پاگری و سه‌ربلند کرنیبه و خوه
نه‌چه‌ماندنینه. د چەند مالکین هه‌لبه‌ستا ب نافع (ئه‌ز و هه‌لگۆرد) ناقین
چەندین چیا‌ین کوردستانی هیناینه و دب‌ژیت:

هه‌لگۆرد زۆزکی کره پیکه‌نین
چیا‌ی ب‌یخ‌یری گازی کره سه‌فین
ده‌م‌ی دوژمن ره‌قی ل سه‌رئ ه‌ند‌رین
پیرس و مه‌تینا مزگینی دا ه‌مه‌رین

- چەندین هه‌لبه‌ستین ئەف‌ی دیوانی ب ئەف‌ینداریی هه‌ گری‌داینه مینا: نموونا
ئەف‌ینئ، کچا میرا، نیرگزا جۆری، به‌ژن زراف، ئەم ب‌ی مرادین، پرچ ره‌ش...
ه‌ت‌د.

- هه‌لبه‌ستقانی د ناف هه‌لبه‌ستین خودا چەندین شیره‌ت هیناینه و ب ئەف‌ی
شیوه‌ینه: "ئه‌گه‌ر خودئ هی‌ز دا ته‌ زوئ‌م‌ی پ‌ی نه‌که چونکه خودئ ل ته‌
به‌ی‌ز‌تره"، "خۆ ل راستی‌ی لانه‌ده بلا ب سه‌رنه‌که‌فی"، "ل سه‌ر مافی‌ت خۆ شه‌رم‌ی
ل که‌سه‌ی نه‌که تو ل که‌س نه‌ ترسه"، "چو جا نه‌فره‌تی ل ملله‌تی خۆ نه‌که"،
"هه‌رئ دل‌سو‌ز به‌ بۆ ملله‌تی خۆ هه‌تا دمری"، "چو جا دل‌ی خۆ ب دوژمنی نه‌
سو‌ژینه"، تو دزای بۆ چ کوش‌تنا که‌وی یا هه‌لاله‌؟ چونکه دوژمن‌ا قه‌ومی
خۆیه"، "ئه‌گه‌ر د ده‌ست و دایه‌کی دا ب سه‌رکه‌فتی ل سه‌ر خۆ نه‌چه"، "ژن
میرا تیننه‌ دونیایی ئو میر می‌ژووی چ‌یدکه‌ن"، "ل مه‌یدانا شه‌ری میر چاک
دیار دبن"، ئەز پ‌یزا وی که‌سی دگرم ئەو من خۆش بق‌یت ئو ئەو که‌س من
خۆش دق‌یت ب‌ی من هه‌ل سه‌نگران دب‌یت".

ل داویڤ دبێژین سوپاسیا خودایڤ مەزن دکەین بۆ ئەو هیڤ و شیانیڤن
داینه مه ئەم ئەقی بەرهمی ب ئەقی شیومی بداوی بینین، هەرودسا سوپاسیا
هونەرمەند (پێناس ئاکرەیی) کورڤ (موحه‌مه‌د ئەمین ئاکرەیی) دکەین کو
هەر ژ دەستیڤکا کاری هەتا داویڤ بەردەوام دگەل مەدا بوو و کیماسی د
هاریکاریکرنڤ دا نەکر، سوپاسیا گشت ئالییان دکەین، هیڤیدارین ئەف
بەرهمە مە بیته جهڤ مفا وەرگرتنڤ.

د. فاخر حەسەن گوڤی

دهۆك ٢٠٢١

دیاری بۆ بارزانی^(۱)

دیاری بۆ تە گیان بارزانی
خەلات ژ تەپرا ژیان ب ئەرزانی

تو هەر هیقی و ئومیدا کوردانی
بۆ دوژمن ژ هەری ژ مەپرا دەرمانی

ما چ هەیه پێشتر ل جانی
ئەو ژ بۆ تە دیاری بارزانی

چەند سال و دەمە تە بێن نەدا
چو ئاگرا ژ تەپرا تێن نەدا

تە بۆ گۆرگا هەر پێ نەدا
بکەفنه ناف پەزێ مەدا

تو هەر مایه هشیار وەك شقانی
سالاڤ بۆ تە بن بارزانی

چەند شەفا هون مانە بێ نان
چەند رۆژا وە خوارەك^(۲) نەبوو بۆ زاران^(۳)

وہ بۆ کوردا هەر پێ دانان
داکو بێ بەهر نەبن ل ماف و ژیان

---

(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناقن (بشکوژیەت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱) ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

(۲) خوارنەك.

(۳) زارۆكان.

به لكو دا بگههن يا تو دزانی
ب سهرداریا ته ئه ی شیرئ زهمانی

هاتین ل دوی^(۱) ته هزار هزار
ب ریقه د کوژین نهژدهها و کورهمار

ل پیش خو دکیلین شوق و بهیار
لخ هه لادقینین دوژمن و نهیار

بهرنادهین رییا ته بو مه دانی
سلاف بو ته بن بازارانی

کول و کوڤان چوونه لیسا
خائنا^(۲) گازی کره پيسا

بازرانی هاته فه دیسا^(۳)
نه یارا جئ^(۴) نه مال سهرچ لیسا

هه ر تو پیشره قئ پیر و لافانی^(۵)
سلاف بو ته بن بازارانی

عهرب و کوردا بو کهیف و شاهی
دوژمن و نه مهردا بو ئاخ و ئاهی

---

(۱) ل دویف وی.

(۲) خائینا.

(۳) دیسافه، دیسان.

(۴) جه.

(۵) لاوانی.

مڵهتی تیکدا دیت رۆناهی
مژ و تهه نهما ئاسمان بو ساهی

شهف و رۆز هیقی دکهه ژیهزدانی
یا پهیبی هههه بژی بازرانی

ئەز و ھەلگۆرد (١)

دێم و دچم بەرئ من یئ ل تە
ل شەفا رەش دیار نیە لوتکئ (٢) تە
ھەردەم گوھئ من یئ ل گازی تە
ترسم بقەتیت (٣) ھەقالیا من و تە

ھەلگۆرد ئاخینکئ تە ئەز ھەلاندم
گازنەت تە گەلەکن ئەز کراندم
بیرا خەم و کوئیت تە ئەز نھاندم
خەونیت شەفا رەش ئەز بزەنەم

ھەلگۆرد چەند سال و دەمە تو بەندی (٤)
ژاری بئ کەس برینا تو کەواندی
سەرئ خو ھلینە ھیدی و ب مەندی (٥)
شینە و زیمارە ھافینگەھا دەر بەندی

ھەلگۆرد خو بچەمینە بو دۆلا شەھیدان
گازیکە چیا ئ شیرینئ ل خاكا بارزان
ھاتە گوھئ من قیریا ھەبەت سوئتان
بیرا من ئیناقە ل شەرئ دەر بەندی بازیان

(١) ئەف ھەلبەستە ژ نامیلکا ب ناقئ (بشکۆزیت باخچیت کوردستانئ) ئەوا ل ساللا

(١٩٧١)ئ ل بەغدا چاپ بووی ھاتیە و مرگرتن.

(٢) گوپیتئ، بلنداھئ.

(٣) زناف بچیت، ئەمینیت.

(٤) گرئدایئ.

(٥) ب ئارامئ، ھیدی.

هه‌لگۆرد زۆزکی کره پیکه‌نین
چیاپ بێخپیری گازی کره سه‌فین
ده‌مێ دوژمن په‌قی ل سه‌رئ هندین
پیرس و مه‌تینا مزگینی دا چه‌میرن

هه‌لگۆرد من پسارکر ژ سه‌رئ سه‌کران
کانئ پیره‌مه‌گرونئ بی خودان
مه‌لیان ژار هه‌رده‌م مژ و مۆران
بێژه من چ لیهاتن قه‌هره‌مان

ژارئ په‌به‌ن گه‌رمیا هاقینا
ل سه‌رئ ته‌ هه‌لانده‌فرا کانینا
هاتنه‌فه‌ چه‌نده‌ په‌قه‌ندیت گه‌رمینا
خۆزگه‌م بزانه‌م چ دیاری بو ته‌ ئینا

هه‌لگۆرد ئه‌ز و تو هه‌ه‌قالین
دئ پابه‌ بو کوردئ ژار بنالین
خائن و پيسال ناف خۆب مالین
که‌نگی ئه‌م که‌هویت بی بالین؟

هه‌لگۆرد بێژه‌ کۆفانئ ته‌ چه‌ندن
ییت مژی^(۱) سه‌ده‌ جار هه‌ندن
سووند ب بارزان دوژمن دئ به‌ردن
وه‌لاتئ مه‌ هه‌ر چه‌ندی ب فیله‌ و فه‌ندن

هه‌لگۆرد دئ بو ته‌ گرم ئه‌هدئ^(۲) مه‌ردان
گه‌ر پزگار بوو ل عیراقئ کوردستان
بریاریت ل سه‌ر جانپیت مه‌ خۆرتان
ل بیر نه‌که‌ین براییت خۆ ل ترکیا و ئیران

(۱) من ژئ.

(۲) عه‌هدئ، سۆزئ، په‌یمانئ.

ههقییا بهاری^(۱)

ههقی و گازییا تهقین راچاند
 رهقییت بازییا هاتن دراند
 چهرخا فهلهکی تیرا خو وهشانده
 میلاک بپی جهه رگ قهتاند
 بارقییت خه ما پشتا من قراند
 خائن و پیسا ستیپرا من پژاند

ژاری بی کسه بو ته نه مینم
 مه لیلی ره بهن چه ندی غه مگینم
 گیانی من حه لیا هندی د ئاخینم
 ژ خالا^(۲) خه لکی ئەز گیژی دینم
 هندی زقیپم چ پونا هییا نابینم
 هندی د گهره ییم چ خو شیا ناچینم

وهلات هاتم بی کسه و خودان
 دنیا ل من ته مه مژه و موران
 سأل زقیپن دهم هاتنه گـؤران
 قیرین بنده بوو ژ بادینا و سوران

---

(۱) ئەف ههلبهسته ژ نامیلکا ب نافع (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
 (۱۹۷۱) ئی ل بهغدا چاپ بووی هاتیه ومهرگرتن.

(۲) یا ژ.

باززانى رابوو ژ خاكا مهردان
كهفته پيشيا مير چاكييت كوردان

رهقاندىن ناحهز و ههمى نهيار
خائن و پيسا بوڤ⁽¹⁾ ههوار ههوار
خورتين پيشمه رگه نه هزار هزار
بو دوژمنا بوونه زهه رهمار
رهقه ندا بجى هيلان وارييت پار
زفستانا رهش چوو بوووف بهار

---

(1) بوو.

قەلەم و تەنەنگ (١)

هەستە بنقیسە ئەى قەلەم
كۆفان و دەرد و كۆل و ئەلەم
دئ هەر بنقیسە هەر دەم
تاب دەنگ تین چیا ئو چەم
ما هیش^(٢) بەس نینە ئاخ و خەم
تا كەنگى هیقییا ژ خەلكى بكەم

گەر حیر نەما ئەى قەلەمى مۆر^(٣)
شەرت بى تە پەر كەم ژ خوینا سۆر
دا ل دوى من^(٤) دوژمنى سەر شۆر
نەبێژیت كورد بى ماف ناچیتە گۆر
ئەقى دئ كەم نیشان و مۆر
ئەزم دەرویشى ب تاس^(٥) و كەزى و پۆر^(٦)

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناڤى (بشكۆژیت باخچیت كوردستانى) ئەوا ل سالا
(١٩٧١) ئ ل بەغدا چاپ بووى هاتیه وەرگرتن.

(٢) هیشتا.

(٣) خەم.

(٤) دا ل دویف من.

(٥) خەم.

(٦) پەرچ.

ههسته بتهقینه ئەهێ تهنهنگ
دهنگی قهده ل ناه شهپر و جهنگ
ب دهستیت خورتین شوخ و شهنگ
ژ نهیار و دوژمن پرا بکه دهنگ
بارازنی بو مه دانان نهخش و پهنگ
شیرین پلنگین ل دهراقین تهنهنگ

به گولهی جهرگی دوژمنی دبهرم
ل ناه سهنگه را نا بزقم بهرم
گهر فیشهك نه مان تلیا دی بهرم
دا ل مهیدا جهنگی نه بیته شهرم
دهمعی بچی دمی نن لهش و تهپر
بو دوژمنی سهرشوور و بی شهرم

دنيا دووره (١)

وه لاتى مە توى كوردستان
دهما رهنگين مە بهشتا زه مان
ئه فه ل ميژ بوو تول بندهستان
به لاتى دنيا دووره

مال ويرانى تازى و شىنى
زان و ككول و دلبرينى
ملا هت ئيرو ته نابينى
تا نوكه كورد يى كه پ و كووره

ئىرو ئەم هەمى وهك براينه
ب دلخ ئىك ئەم هەمى پازاينه
هەر ئىك ئەم تىرا خو زانائنه
بو وه لات د رپژين خوينا سووره

ئەم شەر ناخوازين بمرن شەر و جهنگ
مە ناترسينن ئەف قييرين و دهنگ
مە دقپن ئىرو نهخش و رهنگ
مە نهقپن شەر شەرئى قووره

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامىلکا ب نافع (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
١٩٧١) ل بهغدا چاپ بووى هاتیه و مرگرتن.

جهژنا ئاگری^(۱)

ب رهنگه کۆ دی ئەو ستیرا شەفەق بری
مللەتی کەقن ئیناف سەر جهژنا ئاگری

کی مللەتە؟ کی جهژنه هندا پیرۆز؟
مللەتی میدیا جهژنا مهژنا نه ورۆز

ئەو نه ورۆزا سەریت بهاره
کو د هەمی چیا گۆریت ئاگرا دیاره

ل چار پەخیت ئاگری سەد رهنگ
جقات رینشتن^(۲) ب شاهی و ئاههنگ

گوفه ند و شاهی گریدان تا بهیانی^(۳)
چووپی گرتن ئاواز بلندبوون هه یله یانی

هه ل دەمی پیشان و هه تا جهان مایه
هەمی سەریت سائین مه جهژنه ل هه مان لایه

---

(۱) ئەف هه لبهسته ژ نامیلکا ب ناقن (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
۱۹۷۱) ل بهغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

(۲) روینشتن.

(۳) سپیدئ.

بیروباوهر^(۱)

ئەم ب پالە و جووتیار و خوندار
دوژمن ب میك و لیۆشن و هنتار

ئەم ب زكی برسی هەتا هیقار
دوژمن ب زكی تیرو پارە و دینار

ئەم بی مال و بی شوینوار
دوژمن ب دەرەبەك و خائن و ئیستعمار

ئەم ب بیرو و باوهر و بریار
دوژمنی د دەست مەدا هەر هەوار هەوار

---

^(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافع (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
(۱۹۷۱) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

نموونا ئەفینئ (١)

بۆستەك نەمایە ل قئ كوردستانئ
كو خوینا كوردەكى پێشه نەبیت
یان چیاپهك نەمایە ل قئ نیشتمانی
كو تەرمەك ل بن نەبیت
ل بەر هندیئ دلۆپ دلۆپیت خوینئ
بۆ شعریت خو دكەمە نموونا ئەفینئ

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافی (بشکۆژیت باخچیت کوردستانئ) ئەوا ل ساڵا
(١٩٧١)ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

دارا ئازادىيى (1)

عهقر (2) د نالينيت ل سهر شاخا (3)

باران بهارا ئاق ددهت قان باخا (4)

دلخ مندا هه نه هزار ئاخه

بو لاقيت (5) بي كفن من حهيف و داخه

بهلى نهو ئاخا هيستكيت شهيدا دبندا

ل 11 ئادارى ههوار و بانگدا

دارا ئازادىي شين بوو دا مه ئهمهل (6)

بهري دارى بو دوژمنا بووق (7) نهجهل

---

(1) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافع (بشکۆزیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(1971) ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه ومرگرتن.

(2) عهور.

(3) چیا.

(4) باغا.

(5) لاویت.

(6) هیاقی، ئۆمید.

(7) بو ئەف.

یادگار^(۱)

چەند جا دیدارا تە تیتە پیش چافئ من
یادگار و کۆفان دکەفنه هناقئ من

ژبەر هندی یە ئەزئ هاتیمە کورپن
یئ ل من دای پەنگئ چیا یئ بەفرین

---

^(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافع (بشکۆژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل ساڵا
(۱۹۷۱) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

شەرتەك دگەل خودئ (١)

دئ گـرم دگـەل خـودئ شـەرتی
گەر عەمرئ من بگەتە سەتی (٢)
د فئ پێکییدا بـبم پـرتی پـرتی
ئەو چەکی من بۆ کوردا هەلگرتی
قەت دانانیم بۆ سەعەتا تەختی

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافع (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(١٩٧١) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە و مرگرتن.

(٢) سەدی.

جهۆن و سهيران^(١)

هاته هه فه نه هورؤزا دلان
هاته هه فه ده مه باغ و گولان
هاته هه فه ده مه گؤرپينا جلان
سؤر و زهر بوون تيكدا گوستان
هات بهارا ئه قينئ ره قى زستان
هاته هه فه جهۆنا كورد په رستان

خانم و زهرى ئاخفتن دگه ل تهيرانه
تؤلازا ئاواز دانه مل حهيرانه
نه هورؤزا مه جهۆنه و هم سهيرانه
جئ^(٢) باپيرئ مه كاوهى كوردستانه
وهكى شيرا هه ردهم راوهستانه
وان كره جهۆن ل گوند و شارستانه

---

(١) ئهف هه ئبهسته ژ ناميلكا ب نافع (بشكؤزئيت باخچئيت كوردستانئ) ئهوا ل سالا

(١٩٧١)ئ ل بهغدا چاپ بووى هاتيه و مرگرتن.

(٢) جهئ.

جهژن و ئازادی^(١)

ئەگەر سە دانان ب خۆی تەرزیت زادی
بزانە تو هەر بی ههوار و دادی

چونکه ل تە یهقین بت کو بی ئازادی
تە شینی و گریه نهك جهژن و شادی

---

^(١) ئەف ههلبهسته ژ نامیلکا ب نافی (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
(١٩٧١) ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

دئ نافع ته نفیسم کوردستان^(۱)

ل سهر دهفت هه را خوان دئ

ل سهر قه له مئ شاهئ دنئ

دئ نافع ته نفیسم کوردستان

ل سهر گوس تیلکا ئالتون^(۲)

ل سهر ددانئ زئ پئ زرون

دئ نافع ته نفیسم کوردستان

ل سهر ته ختئ بویکینئ

ژین پیردا هیمنئ^(۳)

دئ نافع ته نفیسم کوردستان

ل سهر بهرئ میژئ^(۴) ل سهر رزای

ل سهر دئ دایکا کوپ لئ کوژای

دئ نافع ته نفیسم کوردستان

ل سهر لویلیا برنووئ

د نافع سهنگه را ئەز و تو چووئ

دئ نافع ته نفیسم کوردستان

---

(۱) ئەف ههلبهسته ژ نامیلکا ب نافع (بشکۆژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه ومرگرتن. (۱۹۷۱)

(۲) زئپ

(۳) تهناهی، ئارامی.

(۴) مهژی.

ل سەر نیرە ^(۱) و هنجاری جووتی

ل سەر پشتا گایع ناپالمع سووتی

دی ناعق تە نفیسەم کوردستان

د ناعف کوتاننا مـهـرئ ^(۲)

ل ناعف سهنگهرا شهري

دی ناعق تە نفیسەم کوردستان

---

^(۱) نیریت خانی.

^(۲) پەز.

یانزهی ئەیلوئە (١)

یانزهی^(٢) ئەیلوئە بانگێ کوردی بوو
دەنگی بارزانی گازی مەردا بوو

خانی و باژێر و کەلاتا بەردەن
پایتەختا موسکو و واشنتون^(٣) و ئەندەن

دا بزانی هەمی کو ئەم زی مللەتین
وەکی مللەتا ئازاینە سەربەستین

چو جارا خۆ قەنادەین ژ جەنگا
پسیاری بکن ژ لاقیلت^(٤) شوخ و شەنگا

کوردی بادینا گاز کرە سووران
چەکا هەلگرن و وەرنە مەیدانی

هەما پیکشە پەتیلکا شوپەشی هەلکر
پارتی دیمکرات^(٥) ئاگر د پابن دگەل کر

دەه ساڵە هەر ل مە تازی و شینی
نەما بوو خوشی و ئاشتی و ئەفینی

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناغ (بشکۆزیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل ساڵا
(١٩٧١)ی ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

(٢) یازدە.

(٣) واشنتون.

(٤) لاویت.

(٥) دیموکرات.

ناپـالم و سـارۆخ شـیست و تـیرا

قـهت خـۆ قـهـنـهـدا ژ گـهـنـج و پـیرا

میژیی^(۱) میرو ژنا پژکی ل سهر بهری

بوونه خوولی زارۆك و جوان و پهری

بلا جهان بزانیته ل ههر چار كناره

بلا میژوو بنقیسیته و بکتهته قراره

ل سهر جانی خۆرتا ئههد^(۲) و بریاره

ل كوردستانه نههیلن زالم و زۆرداره

هات ۱۱ ی ههیهیا ئاداری^(۳)

قههرمانیته مه ژ چیا هاتنه خاری

عهرب و كوردا دهسته بلند كره ئاسمانی

ههر هیقییا دكهن ژ یهزدانی بانی

نهه ما ئیدی شهر و كوشتن و تهلان

ئهم ههمی براینه كورپیت مام و خالان

---

(۱) مهژی.

(۲) عههد، سۆز.

(۳) بهیانا (۱۱) ی ئادارا سالا (۱۹۷۰) ئ.

دوژمن بزانه^(۱)

دوژمن بزانه کا دئ چ بیژم
کوردستان ئەز هشیارم نه گیژم
ئەگەر خوینا خۆل سەر قئ ئاخئ نەپژم
بزانه نه مهردم پپر دل قپژم

خودایئ مهزن بو ته گه لهك شاکرم
کو ته ئەز ژ کوردا ژمار کرم
ئەو ئەهدئ من دایه کوردا نابرم
ئەگەر من بپری بزانه ئەز کافرم

تیکدا ل من هه لیان گوشت و ههستی
قیکرا ژ من قه تیان پشت به هستی
کەس نه مایه کو ئەم نه گه ههستی
شهرمه بو خاننا بهسه بندهستی

---

^(۱) ئەف هه لهسته ژ نامیلکا ب نافی (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
(۱۹۷۱)ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

ئەم نە بىخ خىرىن^(۱)

ھەر چەند ئەم شايىرىن

ئى بۆ ئازادىن چاقەنىرىن

ل جەم دەولەتتە د بىخ خىرىن

دئ رابن شىنىخ بۆ خۆ بگىرىن

ئى پا بزانن كو ئەم د ويىرىن

دوژمنا ل بەر خۆ قەھىرىن

كوردىن خودان عەردئ زىپىن

پەھلەوانىن ب دوژمنا فىرىن

ل رۇزا قەومانى پلنگ و شىرىن

نەھىيەت كاوهى دلىرىن

---

^(۱) ئەف ھەلبەستە ژ نامىلکا ب نافع (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱) ئ ل بەغدا چاپ بووی ھاتىە ومرگرتن.

رۆزا قهومانى (١)

كوردستان ئەهى خاكـا جوان
ئەهد و سويند بۆتە و پەيمان
تەنانە بيت ژمە گيان
هەتا بئيه ريزا مللەتان

ئەز كـوردم دنيايـ دبينم
سەرى نەيارى د هەرشينم
بۆ خو ئازادى د چينم
ئاشتى بۆ مللەتى قەدهوينم
خۆشـيـ ل ريكـا خو د رەشـينم

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ ناميلكا ب نافع (بشكۆزيت باخچيت كوردستان) ئەوا ل سالا

١٩٧١) ل بهغدا چاپ بووى هاتيه ومرگرتن

بهژن زراف (١)

بهژن زراف و مره ئاكرى ببينه
هاقینگه ها چیا سیپه لن روزه کانینه
ل سهیرانا ژن و میرب دهف کهنینه
ل تهنگافیا قهرمانن درا تژینه

---

(١) ئەف ههلبهسته ژ نامیلکا ب نافی (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(١٩٧١) ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

ئەه‌ی زه‌مان^(١)

تو چه‌ندئ‌ی ح‌یزی ه‌ه‌ری ئەه‌ی زه‌مان
د چه‌رخا ته‌دا خودان و جاخ نه‌ما
دونیای‌ی بوونا که‌سا دک‌ه‌یه سامان
ژینه‌هاتیا تو دک‌ه‌یه خودان فه‌رمان

---

^(١) ئەف ه‌ه‌له‌سه‌ته ژ نام‌یکا ب نافع (بشکۆژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل ساڵا
(١٩٧١) ئ‌ی ل به‌غدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

ئەھد و پەیمان^(١)

میزووویا خوۆ هەمی مە تیکشەدا
هەتا نوکە کەسێ کورد لێک نەدا
بە خودای ئەگەر پۆژا مە هەلدا
دئ کەینە گوڤەند ل وەلاتی ژێک جودا

ئیش و نالا دئ پوی کەینەڤه
ییت کەڤن هەمی دئ نوی کەینەڤه
سنۆریت میدیا دئ چار چرا کەینەڤه
دیرسم و مەهابادی دئ ئاڤا کەینەڤه

جوییت خوینی لەوا مە بەردانە سەر زۆرا
دا ب ئاشکرا ب پاریزین عەرد و سنۆرا
کاروانییت شەهیدا مەدان ب تابۆرا
چ پکەین مە ئەڤرۆ نینە جەئ پاپۆرا^(٢)

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافع (بشکۆزیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(١٩٧١)ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە و مرگرتن.

(٢) گەمی.

بهارا بیج مراد^(۱)

پیرسئ ره بهن تو چه ندئ مه لیلی
ئه فه چه ند سائه تو بهند و دیلی^(۲)

سه ری خو یئ بلند تو هه لینه
نئ بن به ریئت ته هه می تژینه

هه می له شپیت شی رانه ل قان وارا
واریئت وان می رانه ییئت جارا

ئه و واریئت دۆست و هه قالی
جهئ مه لا شنی بوون به ری هه فت سالی

ئه فرۆ یئ لی تیئت بیئا^(۳) بهاری
بیئا کولیک یئت هه یقا ئاداری

ئه ی بهارا جوان تو چه ندا بی مرادی
توی ره وشا سالی تو هه وار و دادی

چه ند جوان و په ری ل هیقا ته بوون
چه ند زا قاییئت سالی ب هیقا ته چوون

تو چووی ته هیلان و ژبیر کرن
ئو زارۆك هه می ب ناپالمه مرن

---

(۱) ئهف هه له بهسته ژ نامیلکا ب ناقن (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئهوا ل سالا
(۱۹۷۱) ئ ل به غدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

(۲) ئیخسیر.

(۳) بیهنا.

دى رابە قىچا بكة تازى و شىنى
بىژە توب خىرھاتى ئەز زانم تو ھاڧىنى

تو بو فەقىرى ھەر ھەوارى
لى بو مللەتى من تو ژەھرەمارى

بەلىق قەيدى نىنە يا ب رىقە زستان
بەرى دوژمنى دى دەتە دەشت و بەستان

سال زقپىن ھاتەقە بەارا دلان
نەورۇزى بو مە ئىنان سۆرگول و شىلان

زارۆكيت شەھيدا دگەل كەسەر و كولا
بو قەبرىت بابا برن قەفدىت^(۱) گولا

---

^(۱) قەفتىت.

پیشمەرگەمە (۱)

پیشمەرگەمە ل نافع شارى
گەلەك چەلەنگەم ل شەفا تارى
چەند خۆشە بۆ وەلات فىداكارى
ئەگەر پۇچ و جانا بىكەى دىارى
پیشكىش بۆ كوردستانى

پیشمەرگە ب قسا خۆيى نەرمە
دەست دانان ل تەنگاڧيا چەند شەرمە
خەبات ئەقرۆ پىتقىيە (۲) ل سەرمە
دلى من بۆ وەلاتى چەندى گەرمە
ئەفە هيش كىمە بو نىشتمانى

پرزگارى ئەقرۆ بۆ مە شەرتە
ئەگەر پۇن بىيت بۆ مە بەختە
مىلەتخ خۆ نەدەن ب پارە و تەختە
هالون رابىن ئەقرۆ وەختە
دا بچىنە رىكا بارزانى

---

(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامىلكا ب نافع (بشكۆزىت باخچىت كوردستانى) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱) ل بەغدا چاپ بووى هاتىە و مرگرتن.

(۲) پىدقىيە.

کچا میرا^(۱)

ئەى كچا ميرا چەندا بى دەنگى
ژبەر وان تيرا دلئ من يئ پەنگى
دئ و مره ما هەتا كەنگى
قەنەخوين وئ شەپابا زەنگى

تو ب خوۆش دزانى ب چ رەنگى
دلا دەريينى ب وى چەنگى
ب قامەت بلندى و شوۆخ و شەنگى
نازدارى ب چاقان شەپ و جەنگى

ئەى مەترپ دەست بکە قان ئاوازا
ئەم نە ماینە ژ بن دەستتیت بەپازا
ئیرۆ ئەم مەستین^(۲) دگەل سەرفراز
ساقى^(۳) تو بینە شووشئ دلخازا

تو برپێژە جامى^(۴) وئ گولاقى
بکە سەر وئ بېنى وئ خووناقى
دا جقات خوۆش بیت ب شەهناقى
بەلکى بێتن دەنگى گول ناقى

(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناقى (بشکوژیت باخچیت کوردستانى) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱)ئ ل بەغدا چاپ بووى هاتیه و مرگرتن.

(۲) سەرخووش.

(۳) ئەوئ عەرەقى (مەى) دگپريت.

(۴) ئامان.

نێرگزا جۆری^(١)

تو ب خودئ کە ی با یئ سو بە ه ی
شیرین ب ار کر تو ج اری ب گ ه ی
ب ی ژئ ب ل ن ه کە ت ئ ه و ئ گ و ن ه ی
م ن ن ه ی ل ه ت ه ب ت ن ئ ل ق ی ه ا ف ی ن گ ه ی

با یئ سو بە ه ی گۆ ت ه ر ه ب ه نو و ک ا
ه ن ه م ی گ ا ز ک ه ن ه س ی س نو و ک ا
ب ل ا ب چ ن ه د ه ف ق ا ن ئ ا س م ی نو و ک ا
ه م ی پ ی ک ش ه ه و ا ر ک ه ن ه ب ه ی ی نو و ک ا

ت ی ن ه پ ه ر ی ت^(٢) ئ ه و ن ی ر گ ز ا ج و و ر ی
ب ل ا ب چ ی ت ه ه ه ف ز ر ا ب ه ر ا ی ی ژ و و ر ی
ب ه خ ت ئ و م م ه ق ه گ ی پ ن د ل د ز ا ت و و ر ی
ل د و ی^(٣) ه ه پ ن ب ن ی پ ن ک چ ق ه ز ا ب و و ر ی

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناغ (بشکوژیەت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سال

(١٩٧١) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە و مرگرتن.

(٢) دمریاز نەبیت.

(٣) ل دویش.

بهژن زراف (١)

پینشتم^(٢) دگهل بهژن زرافا راقی
ئهقرۆ من ههواره بۆ ته یا باقی
رهحمی بیخه دلێ قی ساقی
دا پپر کهت پهرداغی دهلالی

دا گهردهن شهمال بییت بی هۆش
ئهو یا ئهزب ديقه^(٣) شهف و رۆش^(٤)
دا دگهل من بییت ئهو مهندههۆش
هنگی دئ بۆ وئ کهم ئیجلالی^(٥)

ئهو بهژن زراف تایئ پیحانی
ئهو کانیت ب خۆناقئ تینه ئافدانی
ئهقرۆ ئهز دئ بهم بۆ سهیرانی
یهقینه ئهقرۆ دئ کهمه ههقالئ

ئهو ههقالئ نازک و شیرین
وهکئ وئ نینه ل چهرخئ زهمین

---

(١) ئهف ههلبهسته ژ نامیلکا ب ناقئ (بشکۆزیت باخچیت کوردستانئ) ئهوا ل سالآ
(١٩٧١)ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه ومرگرتن.

(٢) پوینشتم.

(٣) دویف، دووف.

(٤) رۆژ.

(٥) پیزگرتن.

دئ و مره جارهك بكهين ئهقين
دزانم كو تو ژى بو ئهقينى دنالئ

دئ و مره بگيرين كهيف و سهفايئ
ناقل ژ من چوو سهودا من نهمايئ
ئاخر تو ژى وهكى من د كيشى ههوايئ

خودئ ب پهحمه بو پوژا زهوالئ^(١)

وئ گاقئ ئه و حووريا بلند شان
دهستئ من گرت و چووينه گولستان
گوت و مره دا قهخوين دگهل مهستان^(٢)

ئهقرؤ شهراپ^(٣) دگهل ته ههلالئ

من قهخار يئك قهدهح^(٤) ب دهست
دگهل ديم درئ بو مه مهست
ههرد گاقئ دا شهرم ل مه شكهست

خهو من نهما گهل قئ جهمالئ^(٥)

---

(١) داويئ.

(٢) سهرخوهشان.

(٣) عهرفق.

(٤) پهرداخ.

(٥) جوانئ.

ئەم بىخ مرادىن (۱)

ب رېئىقە گەھشتمە كچەكا چاف شىن
عەقىرى (۲) كەفتىيە سەر كراسى شىن
ئەقىل و سەودا ژ من د گاقى دا فرىن
ل من نوى كىرن ئەهوى چەند دەرد و برىن

من گۆت چاف شىن بۆچ پەنگى تە يىخ زەرە
بەژن زراقى ئىرۆ تە پەنگ نە ل بەرە
ئەژى (۳) ئەقىندارم دى ھەر جارەكى و مرە
گۆت ما تو نزانى ئىرۆ مە دگەل تە شەپە؟

من گۆت ئەز شەپى ناخوازم ھەقائى
ومرە دا دەستە تىك بگىرىن ئەى دەلالى
دا گاقەكى ئەم ھەر دوو بچىنە مالى
ژ نويقىە ببىنە بويك و زاقايىت سالى

گۆت يا ژ خۆيە ھىچ فايىدە نىنە
ئەم بىخ مرادىن مە خودان نىنە
ل من ھەنە گەرە كەرب و كىنە
ئەقە بەختى منە تە چ گونەھ نىنە

---

(۱) ئەق ھەلبەستە ژ نامىلكا ب ناقى (بشكۆزىت باخچىت كوردستانى) ئەوا ل سالا
(۱۹۷۱) ل بەغدا چاپ بووى ھاتىە ومگرتن.

(۲) عەور.

(۳) ئەزى.

ددان زێڤ^(١)

ئەز پیر کرم ئەو یا ب نایف کنی
ئەز هیلامە ب هیقیای ئیکاب تنی
گەلەک نایفیت وەسا هەنە ل دنی
لی نزانم لایفیت^(٢) بلند چاوا د چنی

نەسرین چەند خێرە ل ئەقینی
گەر بێهەنەکی ل رەخ من تو پینی^(٣)
دا کاری ل مە بکەت خۆشیا قنی زینی
بەلکی بگەهینە ئیک ئەی خەم رەقینی

شەرم دکەم ژ ددان زێڤی
بێژم ب هیقیای تە ئەزنی ل قیڤی
ماچیە گەر بکەهێ وی خێڤی
خۆ ئەز نابێژم بو من هەرە بێڤی

داخوازا من ئەو بوو پۆزەکی
ئەز بو تە بێژم ئاشکرا شۆلەکی
ئەم هەر دوو بکیلین شۆقهکی
دا شنوی^(١) خودان کەین بشکۆزەکی

---

(١) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نایف (بشکۆزیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل ساللا
(١٩٧١)ی ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

(٢) لاویت.

(٣) پوینن.

چاقیلت ته رهشن وهك چاقیلت ماری
ژیهر دلخ من تو چهندا نازداری
ناف تهنهگ زراقی بهژن سپینداری
شیرین ژیهر تهیه ئەزئی ل قی واری

گهر ته زی ئەقین هه بییت ئیکانه
شهرمی نهکه بیژه مهردانه
دا بو ته بهیان کهم کا یا چوانه
ته بو خو بکه مه کوز^(۲) و پاوانه^(۳)

---

(۱) ز نوی.

(۲) جهی لی مانا بهرخان و جودا کرنا ئەوان ژ ماکی.

(۳) پیژان.

کولیکا نیسان^(۱)

بشکوژ به زکرن که زیلت در یژ
دهمئ شهقا جوان رادبیت نقیژ
جووتئ گومبه تال سهر شهملکئ رژتن شیریز
من قهخار دهرمانئ ژیانئ بوومه گیژ

ناقئ ته ب کوردی مهعنا شهقه
شهقئ من میژتن ژ تهرا لیف و دهقه
نزانم نازدار بوچ هند ژ من ب رهقه
ئهز و تو پرهمزین^(۲) وهک ههقه

ناقئ تا چند شیرینه ب هرفا سیههئ
دکه لیت دلئ من دا وهک ئاگرئ تیرمههئ
و دهمئ شهقئ رۆنتره ل چاردهی مههئ
د بشکفیت دگهل نهسیمئ^(۳) سوبههئ

من گۆت موهلتهئ^(۴) بده ئهئ جانئ
ئهئ کولیکا ههیهقا نیسانئ
دا بو ته بهیان کهم قیانئ
ئهئ سۆرگولا باین بهیانئ^(۵)

(۱) ئهف ههلبهسته ژ نامیلکا ب ناقئ (بشکوژیت باخچیت کوردستانئ) ئهوا ل سالا

(۱۹۷۱)ئ ل بهغدا چاپ بووی هاتیه ومرگرتن.

(۲) نیشان.

(۳) باین سپیدههیان.

(۴) دهرفته.

(۵) سپیدئ.

گوڤه‌ندا نه‌ورۆزئ (١)

پرچیت رهش ب سه‌ر ملادا هاتن خار
رەز خەملین تارێ کەرن باغییت دلدار
سۆرگولا ل قان باغا کەرن به‌هار
بلبل و شه‌ه‌لیلا ل سه‌ر بو شه‌ر و قار

ئەز دنی‌پریم گوڤه‌ندا زه‌ریا ب گاف
سینگ ته‌ریوون کراسییت په‌ریا لی‌دا خۆیاف
دیمییت سۆرگولا ل ره‌خا گرتن خۆناف
خۆرتا ل ده‌ف و لی‌قا ره‌شان‌دن بی‌هن و گولاف

وان خانما ب چاقان تی‌ر ره‌شان‌دن
وان خاتوینا برو ژوورقه‌ ک‌شان‌دن
دل و ه‌ن‌اق ژ تـۆـلازا ر‌ژانـدن
سۆرگولا ژ باغییت یارا قه‌تان‌دن

تۆلاز نه‌شیان بکه‌ن وی جه‌نگی
خه‌واتین نه‌شیان بگرن وی ده‌نگی
تیک هه‌لبوون کچ و کوپ ده‌می په‌نگی
نه‌ورۆزه دلا بشۆن ژ گولییت ژه‌نگی

(١) ئەف هه‌لبه‌سته ژ نامی‌کا ب نافی (بشکۆژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

١٩٧١) ل به‌غدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

بشکوژیٔ خوٺاف گرتی^(١)

نـهـورۆزه سهـهـیرانه ئاـهـهـنگه
پهـروین هـهـیرانه پـهـر شهـنگه
ئـهـوی ب چاقان دگهـل مهـ جهـنگه
یا ژ خهـلکـه فه شهـرێ ئهـلمان و فرهـنگه^(٢)

پهـروین تو بوـچ هـندا بـهـ دهـنگی
قهـت چو جارا تو نهـبووی ل قی پهـنگی
گۆت ئهـگهـر بخازی ژ مهـرا جهـنگی
وهـه بهـینکه گولا ل سهـر سهـینگی

ئـهـو پهـریا گـولا ف ل سهـری
ئـهـو یا روینشـتی ب تنـی ل سهـر بهـری
بـهـ گوـمان ل جهـم مـن ئـهـوه پهـری
لـی نـزانم بوـچ هـهـر دخاـزیت شهـری

ئـهـو بشـکوژیٔ خوٺاف گرتی
دل ژ مـن کـر پـرتی پـرتی
نـزانم ئهـف کـهـریه چیه ته هـهـلگرتی
دیاره وهـکی مـن توژی بـهـهـشی ل بهـختی

^(١) ئهـف ههـلبهـسته ژ نامیلکا ب نافع (بشکوژیٔ باخچیت کوردستان) ئهـوا ل سالا

(١٩٧١)ی ل بهـغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

^(٢) فرهـنسا.

نازدار دلخاز^(۱)

خۆزی بزانی کچا نازدار دلخ ته کخ دخازی
دا ئەز ئەوی ژ تهرا بکهم گازی
بوچ ههر ژ بابخ دکهی گل و گازی
ته خوژ من کریه تهیپری باز

گۆت ما تو نزانى ئەى بابخ بى هۆش
دلخ من دخازی لاقى^(۲) سهرخۆش
دا ئەز دگهل وی پویینم شههف و پۆز
مهیی بدهمی ب قان دهستا دگهل بيم مهندههۆش
بهلکی جار ب جار ل من بچن ئەقل و هۆش

---

(۱) ئەف ههلبهسته ژ نامیلکا ب نافع (بشکوژیته باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱) ل بهغدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

(۲) لاوی.

ل سەر گۆرپت شههیدا (١)

قهفتهكا گولا ب دلئ بريندار
بو گۆرپت ته ئهه ههقائئ ئهقيندار
چبكهه ئهقرو بهژنا منا نازدار
وا (٢) مائه بئ خودان ل باغيئت دلدان

نهووروزه كوئيلكا خهملاندىن بهار
ل خهلكئ جهژنه ل من شينى و ههوار
چهند سۆرگول ئهقرو مائه بئ يار
شهپئ بهد (٣) ويران كرن گوند و شار

ئاخ و كهسههه و كوئقان هزار
بو دلئ منئ دلوققان و ژار
تو گۆرى بووى دگهه كهسههه پار
ته نه ديت كورد ببيتن رزگار

---

(١) ئەف ههلبهسته ژ ناميلكا ب ناقئ (بشكوژيئت باخچيئت كوردستانئ) ئەوا ل سالا
(١٩٧١)ئ ل بهغدا چاپ بووى هاتيه ومرگرتن.

(٢) ئەوان.

(٣) نهباش.

هه‌قال^(١)

هه‌قال به‌ختی ته‌مه بمینه ئەف شه‌فه
ده‌لال وه‌ختی مه نهینه ده‌ست بده‌فه

ئوی من ژ بیر نه‌که هه‌قال
توی خو ژ من دویر نه‌که هه‌قال

ئه‌ز بکه سپیده‌یه رۆژ گه‌ه‌شته
سه‌ر مه‌مه‌که جی ته‌یه خو‌ش به‌ه‌شته

تو خو‌دی هی‌دی هه‌قال
سینگێ من تیشی هه‌قال

هه‌قال من چ کربوو ته‌ ئه‌ز هیلام و تو خریای
هه‌قال ئه‌ز به‌یار بووم ته‌ ئه‌ز کیلام و ژ من گه‌ریای

---

^(١) ئەف هه‌له‌سته ژ نامیلا ب نافی (بشکوژیته باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
(١٩٧١) ئ ل به‌غدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

گول وەریان^(۱)

گول وەریان ل هـاقینئ
بەلئ ئەم نیرگـزین
خەنداقین ل کوما ئەقینئ
بۆ نیشتمانئ پیر و کال گەقزین
تـۆلاز هاتنـه شـوینئ
گۆت ئەم رۆستەم و ەرمزین^(۲)
گەریان و چاف گـیران
ئەو گول بوون هەمی وەریان
ژ دەردئ نـه سـیرینئ
ئەز مامە قالا دگەل پەریا
کەتمە دالا ل دوی^(۳) زەریا
ب نـاف شـیرینئ
دەرمان نەبوو کولا برینئ
نـازدارئ کـەرەم کـر
بەری خۆ دا من ئەمن شەرم کر

(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناقن (بشکوژیت باخچیت کوردستانئ) ئەوا ل ساللا

(۱۹۷۱)ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

(۲) رۆستەم و ەورمز دوو کەسین ئەفسانەیین ئیرانی نە.

(۳) ل دویف.

ئینا بـهـردا گرینـی
من گـۆت ئهـی شـیرینـی
ئهم هـهـقـرزین جـوانین
دل رهـقینـک و دل دزین
دوژمنـا ئهـمیـت کـهـزین
بهـلـی قـهـد نابـهـزین
بلا بـۆش بـبن جۆیـت خـوینـی
دا ئاشـکرا بـکـهـین هـویـت⁽¹⁾ برینـی

⁽¹⁾ ئهگه، هۆکار.

گولا زمر^(۱)

هشك و تهر سوئن شهري بمرن شهر
ئهزم جوان ئهزم پهرى نوينهريت شهري
ئهزم زراكيشام ب كهزيئ

زاروكا ههواره داگيركه هههره دهر
تاوانبار پار و پيار هزار و سه د جار
من گوت داد و ههوار تول قسا خو ومره خار
لهشئ من ناگريت تهزيئ

سنوريت مه پيشمه رگه نه سه رانه ر
ناسمان ساهيه رؤزا هاتيه دهر
گوته ند و شاهيه دنيا تيک ومربوو ل پهنگى زهر
دئ لهز بكه خوداننا دهرزيئ

گيفكا زمر گهل كوفين خلاسكه پوشيئ
چار تا شههوينه كهزيئ ل سه ر كراسئ زهر
سوبهئ مه نه ورؤزه دگهل گولا

ل چيمهن و ملا تيكه ده دن ههمى گولا
ئهزم ب خو دئ كههم جواننا دلا
جوانتر نينه له ل گولا زهر

^(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب نافی (بشکوژیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا
(۱۹۷۱) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

پهشیمان^(۱)

ئەو قەسا من كرى تە چ گۆت
ب وان چاقا تە لەشەخ من قەرۆت
ئەگەر رازی بى دا ببین جۆت
نە ئەز ئىكى ژ وان دئ تە خوۆت

تە بەرى خوۆ ژ من وەرگىرا شیرین
گۆت ئەز زارۆکم نزانم چیه ئەقین
ل من دا بايئ پرچا زىپرین
من نەزانی چ بیژم مامە غەمگین

هیشیا من ئەووە گەلەك بلند نەفرى
جارەك من گۆت دئ وەرە ئەى پەرى
خۆ هەر هوسا بوۆ تە ناچیت سەرى
ل دنیاى تىبگەهە خوۆ تونەیا كەرى

پرچ زىپرین قى جارى ژى ئەز قەگەريام
ل سەر خاترا تە ئەز گەلەك گەريام
ئاخر ئەز گولەك بووم ژبەر تە هەلومريام
ژبەر تە من چ خوۆشى نەدیتن ئەز قريام

---

^(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامىلكا ب ناقى (بشكۆژیت باخچیت كوردستان) ئەوا ل سالا
١٩٧١) ئ ل بەغدا چاپ بووى هاتیه وەرگرتن.

ل قەئ دنيايە قەت ھوسا نەبوومە مەئیل
بۆچ ھەردەم تو ھوسا یا زەئیل
چەئەئ بیژێ ھەر ئەز بۆتە دیل
ئەتە ئەز کرمە شقان و تو بوویە بلیل

رۆژەك دئ ھێت یا پشیمان
دئ بیرا تە ھێن شەقیت تازی و باران
دئ ل پاش خۆ ھێلی دئ ب کۆقان
دئ بیژێ کانئ ئەو یاری جاران

بەئ ھنگی فایدە نینە پشیمانی^(۱)
تو قەت نابینیە قە ھی میھتانی
ئەگەر ب ئەزمیڕئ ھەمی ستیڕت ئاسمانی
دئ ھەر مینی ل سەر خەون و خیالیت شقانی

---

^(۱) پەشیمانی.

پرچ پەش^(۱)

هەلدا ل من ئە و پرچا ب خەلەك
ئفانەن ژ من ئەو چاقین بەلەك
ب چاقان ئەوئ كوشتن خەك گەلەك
سجدە بو ئ ئەگەر ببینم رۆژی هەلەك^(۲)

بەژن زراف هات ژ بەغدايي
خاست ژ من تشتەك من نەدايي
گۆت هەر تو پشيمانی ژ دنيايي
ئەو چوو هنگەن من ل دوی^(۳) بەرداييي

كـراس زەر خودانـا پرچـا پەش
ب سەر و چاقا هەردەم يا گەش
بلا خار ببن ئەو دەقییت بەش
كو بو ئ چیدكەن قەهرییت پەش

شەقەن من گرت ب هەر دوو دەستا
من گۆت وەرە بجینه قان بەستا
دا بئ هۆش ببین دگەل مەستا
من يا دلیه نابیزم ژ قەستا

(۱) ئەف هەلبەستە ژ نامیلکا ب ناقن (بشکوژییت باخچیت کوردستان) ئەوا ل سالا

(۱۹۷۱) ئ ل بەغدا چاپ بووی هاتیە وەرگرتن.

(۲) هەلیت.

(۳) ل دویش.

گۆت و مره پيش دنيا ل من شيئا
من دهقن خو هافيتته پوي و ليئا
دهستع من خشي چوو سهر دوو شيئا
من نهزاني كانيه يان بارانه ل ئاخ و ليئا

خوین و ئەفین^(١)

ژبه‌رقی نازی	دهم و گافا	دکه م گازی
به‌له‌نگازی	که‌فتمه داڤا	وه‌کی بازی
به‌رده‌ن به‌یاری	بۆ شـیرین	شلوڤیت خوین
بکه‌ن دیاری	بۆ نه‌سـرین	تلوڤیت ئەفین
حنگیت ^(٤) ت شه‌را	نوی کـرن	نوکه‌را ^(٢) و فا ^(٣) زالم
په‌نگیت به‌را	په‌ش کـرن	دوی که‌لا ناپالم
زقـرین ساڵ	هات به‌هار	کوشتن یار
ته‌مرین هه‌ڤال	لات و وار	نه‌شتن شار
نه‌یارا قه‌ده‌یـرین	هند دلـیرین	چه‌ندی میـرین
هه‌ڤال قه‌ده‌شـیرین	چه‌ند شـایـرین	وه‌ی کنـیـرین

(١) ئەف هه‌لبه‌سته ژ نامیلکا ب نافع (بشکۆزیت باخچیت کوردستان) ئەوا ل ساڵ

(١٩٧١) ل به‌غدا چاپ بووی هاتیه و مرگرتن.

(٢) خو‌لام.

(٣) ئەئه‌ڤان.

(٤) دمرییت.

بو پەریەکا پر ئەفین^(۱)

تو دزانى ئەى كچا چیا
بۆچ ئەفینا مە نە ژیا
تە هەلدا ل دەق ریا
تو شین بووی دگەل شەنگەبیا

دییەم درى تو پوچ زەرى
لیف شەكرى سینگ مەرمەرى
ئەز بخودى و ئو بووی سەرى
تە ژبیر ناکم چو جا ئەى پەرى

من واز ئینا ژ نەرمین و سۆزانا
من دلخ خو کره کتیبیا هۆزانا
هەمى ژبەر تە ئەى كچا زۆزانا
شەف و رۆژا دکیشم خۆزانا

وەى كو ئەز چەند سەر خۆشم
لەو ئەز جامى مەى د نۆشم
ژبەر خەما ئەزى پەرمپۆشم
لەو هەر دەم ئەزى سەرخۆش و بى هۆشم

^(۱) ئەف هەلبەستە ل سالا (۱۹۷۰) ئى ل باژیرى (هەولێرى) هاتیه قەهاندىن.

مخابنا مههكا^(١)

ههلهدا بشكوژا ژ باغی گول و یاسا
مههكا شهه ئه قرو دگهل كراسا
مخابن قان درو و ئه لماسا
تو دانیه بهر دهستت خو نه ناسا

سینگت ته باغچت ل دهق چهما
ههچی هات لت كر كهیف و سهما
قان فنجانا نهده دهستت ههमा
مخابن مههك بینه ههقیرو شهما

پههری وهه خاار ژ هیلینا خهमा
سهبر و سهودا قهت مه نهما
خودت پههستم ئهژی وهك ههमा
لت عابدم^(٢) ب وان ههه دوو سهنهما

ل گوهه دهم دهم گوهه ارا چرنگینه
ل دهستا بازن و گوههكا زرنگینه
زنجیرو و گههردهنا شههه و هههینه
دگهل مههكا وا^(٣) لیدان و حرنگینه

(١) ئهف ههلهسته ل سالا (١٩٧١) ئ ل بازپرسی (ئاكری) هاتیه شههاندن.

(٢) ئهوی پههستت دكهت.

(٣) ئهوان.

دلۆ (۱)

ههسته دلۆ دا بچینه ناف چیمهنا
دا قهخوین ئارهقا جوان گهردهنا
دا خهمین خوب رهقینین وهکو رهبهنا
مه گولع نابیت جارەکا دی دهنگۆ بازنا

رابه دلۆ دا گولا بوۆ خو بچینین
ل جان و رهخا ریحانا بخهملینین
دا خهمیّت خو جار جار پی ب رهقینین
یا دیره یاری جارەکا دی ببینین

---

(۱) ئەف ههلبهسته ل رێککهفتی (۱۹۷۳/۳/۵) ئ ل بازپێرئ (زاخۆ) هاتیه قههاندن.

بۆكچەكا ئەرمەنى^(۱)

ئەو بۆچ ئەى كچا ئەرمەنى
ل سەرى رىكا تو ب من دكەنى
باغچە گەرىئ تە نەبىتن
چەوا دى گىيائى ژئ پەنى

گۆت تو ھۆزانقانى ئەوما
ئەو دلئ ھشك بۆتە چەمىا
دزانم باغ ھەمى ب خودانن
لئ باغئ تە قەكرىە بۆ ھەمىا

---

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل ساللا (۱۹۷۳) ئ ل باژىرئ (دھۆكن) ھاتىە قەھاندىن.

بەسە ئەی دل^(۱)

بەسە ئەی دل قەوسەتە
ئەقینا تە یا ژ قەستە
ل دێق هەمیا نەبەزە
ئێک بگەرە و پراوەستە

دەرگەهێ تە ناھێت لێدان
چونکە تە بۆ هەمیا پێ دان
چەند جار من گۆتە تە ئەی دل
من گۆت و گۆت پۆزێ سێ دان

بەسە دلا ژ خۆرا بحەبێنە
زەنگلا خەما تو بەهەژینە
چوجا ئەو نایت یا تە دقێت
چونکە زەمانی وەفا نینە

کلیکا بەرزەبی دناف خەمادا
دلێ نەستی و کەتیه د خەونادا
قێجا بلا بەس بیت ئەی دل
نە بزقە بۆ هەمی گولا د چەمادا

---

^(۱) ئەف هەلبەستە ل ساللا (۱۹۷۳) ئی ل باژێرێ (زاخۆ) هاتیه فەهانندن.

تو كيهه لوانى (١)

تو گـوئى يـان شـيلانى
يان سـتيرا سـبهـيانى (٢)
يان دلبهـرا لاوانى
بـيـژه من تو كيهه لوانى

تو پـحـانى يـان نـيرگـزى
يان مـيرگـاب هـهـقـزى
يان ژـخـو يـا دـل دـزى
بـيـژه من تو كيهه لوانى

تو ژـنى يـان دـئ شـويكى
تو كـچى يـان تو بـيكى
نـهـخـو بـوچ يـا بـئ شـريكى
بـيـژه من تو كيهه لوانى

تو خـورى يـان تو رـيسى
تو ئـاگرى يـان بـرىسى
نـهـخـو بـوچ تو يـا رـيسى (٣)
بـيـژه من تو كيهه لوانى

---

(١) ئەف هەلبەستە ن سالا (١٩٧٤) ئ ن بازپرسی (دهۆك) ئ هاتیه فهاندىن.

(٢) سپیددهیان.

(٣) پویسى.

بۆ دئ مری (۱)

ئەهەری بـۆچ دئ مـری
کـی تـو عـاجز کـری

ئەقـرۆ ئـهـز بـی مـرادم
بـی کـهـس و خـودان و بـی وارم

گەر چاقئ ئەقینی ل من بنهقینی ژ دل
دا دەرکهفن ئیرۆ هزار خەم ژ دل

گەر تە ئەقین هەیه دگەل من ژ دل
سەد میر و پاشا تە دەرنائیخن ژ دل

جیهان ل من رەش بوو وەکی مارهک
کو تە ئەقین بەری خۆ نەدا من جارەک

لەو من نەکر ژبەر تە چو کارەک
چونکە ژ ئەقینا تە مە قەخار (۲) ترارەک

مە ی گێر بینە مەیی شەف درەنگە
لئ نزانم بۆچ مە یا تە بی رەنگە

بینە و هەر بینە دل ئەقرو بریندارە
لئ ئەو دلئ شکەستی هیش ئەقیندارە

(۱) ئەف هەلبەستە ل ساللا (۱۹۷۴) ئ ل باژیری (بەغدا) هاتیە قەهانندن.

(۲) قەخوار.

ئەز و ئەفین^(۱)

ئەى دل بەسكە ئەفین
پەرداغى درەوئیت یارا ب سەرداچوون
ئەز تیر بووم ژ مەیا ئیقا
ئیقیت یاری دروھین بوون
مەگەر ژ من و یاری قەبە
ھندی ئەز گەپام ل ناڤ ستیریت ئەسمانی
ل ناڤ باغیت سوئتانى
مە نەدیت راستیا ئەفین
ل دەڤ چ یارا ل قى ژینى
ئەرى ما ئەفین چیه...؟
تاریه یان رۆناھیه
گولە یان ستریه یان درکە
عەقرە یان ساھیه
شین و گرینه یان شاھیه
چرایه یان فەنەرە
دل خۆشیه یان کەسەر
مرنە یان ژینە
ئەفینە یان کەرب و کینە
نەخیر ئەفین یا ل دەڤ منە

---

^(۱) ئەڤ ھەلبەستە ل سالای (۱۹۷۵)ی ل باژیری (مەباد- رۆژھەلاتی کوردستان) ھاتیە قەھاندن.

دمریایه کا بی بنه
 ما بیی ئەقینى خوشییت ژیانى بو چنه
 مهیگیر ئەز و ئەقین گەلەك پیکه ژین
 مهیا خو بدە ئیکى دى
 نافهخۆم ئیدی
 من ژبیرکرن مهه و زین
 نوینهریت مرنى بینن تابیتیت خو
 ئەز و ئەقین ژیکهه بین
 دئ قى دونیایى هیلم بو هنده کیت دین
 گەلى چیچکا دئ ژ من قهبن
 نى مر ژ من ئەو دلئ کهفن
 من راچاندن گەلەك نهخش و تەفن
 بهلى پا چ بکهه دیواریت نهزانا ناکهفن
 من گۆته بايى رۆژه کى
 دیماهیا^(۱) چیرۆکه کى چیه؟
 گۆت بیژه جیهانى بهراهیى چ بوو
 ئو نهۆ چیه ئو دئ چ بیت
 من گۆتى دا بچین گۆت من گەل ته کىقه بيم
 من گۆت دئ چین دگەل ژیانى
 بهارى و زفستانى
 گۆت نى دوهى ئەم چووین مه چ لى گرینه دا
 پهرداغى ئەقینى سپیده کى ل دەست مه ئینانه دهرى
 کرى گرتیت شرىنى هه مى شکاندن

(۱) دویماهیکا.

پرتكیٲ پەرداغی ددەستی من را چوون
 دئی وەرە ئەهی دل دا ئەز و تو مرنی بجەریینین
 ھندەك ئاخى زى بخوین بلا گول ل سەر سینگى مە شین بین
 تو بی گونەھی تو نە ژیانى
 بو ئەقینى ب رەنگى خودی یا جوانى
 بەئى ل دەف من تو نە ژ فان ھەمیانى
 راوستە دا ب ناغى تە ب تنى وەكى بەرى
 بیژمە تە یاری ئەقینى بەند نەكە دناف سەنگەرى
 ژ ھیلینیت كەفن وەرە دەرئ
 كافلانى خەنجەرى بی ژەنگى بووی
 ئاسمانى شین ھاتیە سەرى
 پەردا شین من ھەلدا چوومە د بندا
 باغچە ھەمی من تىكقەدا
 بەئى چ بکەم ھەر ساری بوو
 سپیدە بو ھەر تارى بوو
 نەشیام ھەلكەم چرا و فەنەرى
 من زانى یاری كو ئەز بی ل جەھى خو
 وەكى بەرى

بۆچی ته وهکر^(۱)

گه ر یاری بلههز
هشک ککرن رهز
ئو برن داق و گههز
چهوا دی نقیم ئههز
ژ من ناییت خهه
چونکه ناییت ئهه
ههه دنالم لهه
چ جار ناچهویم ئههز
گار وئ یاری
نه کریه تاری
ل سهه ر قی واری
دا زوی پشکم ئههز
ببۆچی ته وهکر
ئهه و دل ته فهکر
ته دا من ئهه وشهکر
بژهه ر ئه ته کوشتم ئههز
قئ جاری و مره فه
یا ته بری نه ده فه
بهسه ژ من ب ره فه
دزانی بی کهسم ئههز

^(۱) ئەف ههلبهسته ل ساله (۱۹۷۶) ئ ل باژێری (مههباد- رۆژههلاتی کوردستان) هاتیه

فههاندن.

بـبـلا بـكـولـن چـاقـبـا
تـو نـهـگـره دـهـراقـبـا
ئـيـك شـهـف بـبـه زـاقـبـا

تـه ژ بـير نـا كـم چـ جـا ئـهـز

هـيـدـي بـه دـا بـيـئـم
رـۆنـدـكا نـا رـيـم
دـي زـهـري قـهـريـم

بـۆ تـه نـاسـۆ ژـم ئـهـز

ئەفین شاھی (۱)

ئەفین شاھی تو هەقالا ژینئ
ئەف چ بەندە ئیرۆ ئەم کەتینئ
هەر مە دادە ژ زولما شریئ
ب رەنگئ ئاگر سوھتین ئەفینئ

ھندی کو ئەز بگرم ژیارا
ددارم بوۆ کەزی و کوبارا
ژبەر تە کەتمە بەر دیوارا
ئەفە رەنگ سامانە نائیت کرینئ

خەندقین ئەم دخوینا مەدامئ
لەو دەست بەرنادم ژ جامئ
ھیشتا هەر ئەزم شاھی شامئ
لەو دنالین ئەم بوۆ ئەفینئ

---

(۱) ئەف ھەلبەستە ل ساڵا (۱۹۷۶) ئ ل باژیرئ (مازندران - ئیران) ھاتیە قەھاندن.

پوی نیرگزا^(۱)

پوی نیرگزا سۆر و سپیه ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
وهك فاته‌ما مه‌غرییه ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
شۆخ و شه‌نگا ئاكره‌یه ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
مالا من خراب كریه ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
به‌ر دهرگه‌هی نه‌پاوسته ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
سینگ سپیی و بوومه مه‌سته ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
حسنا^(۲) ته‌ ئاواز و په‌سته ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار
شرین جوان دئ تو هه‌سته ئه‌ی هه‌وار ئه‌ی هه‌وار

---

^(۱) ئەف هه‌لبه‌سته ل سالا (۱۹۷۶)ی ل وه‌لاتی (ئیرانی) هاتیه فه‌هاندن.

^(۲) جوانی.

عەر عەر شهپاله^(١)

عەر عەر شهپاله هیش لی نهوهشیایه چ تاف
بسکان ب توقان ببهست کهزیان بهرده بهلاق
بنهفش و چیجهک نهو هاتن ب سهد پرنهگ و ناف
سنبلان گرت خوناف بشکوژان رهشاندن گولاف
بسکان ل سهر دیمان هلین تو پهری
ما کهس د جهانیدا ئەف پرنهگ دبن زهری
هینگی مقابل دبن زوهره^(٢) دگهل مشتهری^(٣)
دهرکهف ژ پهردی جارک ب مهشه
سوتم تو بخودی ئەف چ ئاتهشه^(٤)
کچا سازئی چ ئاواز دخوازی
سهرفرازی ههر وهکو و بازی
نای و ساز و قانون^(٥) ئەف ههمی پرنهگ

(١) ئەف ههلبهسته ل ساللا (١٩٧٦) ئ ل وهلاتی (ئیرانی) هاتیه فههاندن. ههلبهستان وها

دبیزیت: "بوویه ستران ب دهنگی هونهرمهاند (محمد شیخو)"

(٢) ستیرا زوهره.

(٣) ستیرا موشتهری.

(٤) ئاتهش) پهیفهکا فارسییه و پامانا (ئاگر) ددهت.

(٥) ئالاقین مؤزیکن.

بهارا بئ گيا^(١)

سپيدەكـ رابە دگەل سـحارئ
دەمـئ گول د وەريـنن خويسـارئ
ئەو دپـيژن خوزگـە ل وئ بەهارئ
يا كو نەگريت بۆ مەها ئادارئ

ما ئەز چ بکەم ئەگەر بەخت
نەيار بيت هەردەم و وەخت
ئو دەرد ژى هەر گران بيت و سەخت
ما جودايى چيە گەر مريم يان مشەخت

---

^(١) ئەف هەلبەستە ل ساڵا (١٩٧٦) ئ ل باژيرئ (گونبەد كاووس - ئيران) هاتيه قەهانندن.

دئ هیینهفه (۱)

دئ هیینهفه هه ر دئ هیینهفه
ناش تیخوازین دئ هیینهفه
خازگینینه ئەم دئ هیینهفه
سروودا ئەفینج دئ بیینهفه
وهکو کانیت بهارا دئ زیننهفه

دئ رامالین ژ پیش خو قرشک و دارا

هشیت پیلا دگهل عیلا
کاروان هیلا و ئاف شیلا
نچیرفانا تورهفانا
فان شافانا ل هوزانا

ئاف دانهفه پهزیت خو ل کانیت جارا

---

(۱) ئەف هه لبهسته ل ساللا (۱۹۷۶) ئی ل وهلاتن (ئیران) هاتیه فه هاندن.

مه‌دام رولان^(١)

رولانئ سهره‌ستی هیللا
د بن په‌یکه‌ری سهره‌ستیئ
ل سیداریدا
دهمئ ل سیداریدا گۆتی ئاخ
سهره‌ستی رۆژی چهند جارا تاوان بناقئ ته تینه‌کرن
مودرودس^(٢) نه‌مان د دنق دا
ئو هیش بی‌ت مرن دبن ئالایا ئەفینئ دا
زاقا تو هیش یئ دویری ژ بویکئ
خۆ بئ هزر و بیر نه‌که
په‌ردا بویکینئ قه‌که
ئه‌قه‌یه‌ ری خو شاش نه‌که
مه‌ گه‌له‌ک جا^(٣) گۆت
ته‌ ههر هاقی‌ت پشت گوهمئ خۆ
و چه‌رخین فه‌له‌کئ ههر دزق‌رن
د تاقئ و سه‌یدا
ئه‌وه‌ ل ده‌مئ به‌ریدا
ما کوردو تا که‌نگی دئ مینی د زقرۆکی‌دا

---

(١) ئەف هه‌له‌به‌سته‌ ل ساللا (١٩٧٧) ئ ل بازپ‌ری (ده‌ۆک) ئ هاتیه‌ قه‌هان‌دن.

(٢) ئاشتبوونا (مودروس) ل (٣٠) ئ چریا ئیکئ ساللا (١٩١٨) ئ هاتبوو گ‌ری‌دان.

(٣) جارا.

کج گۆت دلبهرا مری^(۱)

دهقیـت دروو^(۲) بـۆـچـ نـهـکـهـن
دیـمـیـت سـسـیـ پـهـش نـهـکـهـن
گۆت گۆتـا ب دویـقه نـهـبـیـژن و چـیـنـهـکـن
مـهـیـا زهـنـگـی ل سـهـر لـیـقا نـهـپـیـژن
و سـیـنـگـ مـهـپـمـهـپـی خـاـئـیت درۆ و ل سـهـر مـهـمـکا چـیـن چـیـن نـهـکـهـن
مـاـکـج گۆت دلبـهـر نـهـمـایـه
و کوردسـتـان هـنـد بـسـج وهـفـایـه
کوردسـتـان یـا مـای هـهـر ئهـو واره
هـهـر ئهـو و جـوان و هـیـقـی و نـاـزداره
واری پلنـگ و شـیـرایه
واری چـیا و بـهـفر و مـیـر و کـهـوایـه

---

^(۱) ئەف هه‌لبه‌سته ل سالا (۱۹۸۸)ی ل باژیری (زاخۆ) هاتیه فه‌هاندن.

^(۲) درمو.

شۆخ و نازدار^(۱)

شۆخا نازدار دگهه رۆژئاقا
کهتیمهف بهر تیرا برۆ چاقا
برو چاقا و لیف و دهف
یارئ ژمن برن خهویت شهف
ل سهه سینگ تیه یاری
دهف بیدیم و لیقیت نازداری
من ژبیرکر جوانیا بهاری
ژ شههرا وهریان کولیکین ئاداری
ژ من فهبن دا تیر بگریم ل سهه سینگ
داکو دهرکهه ئهز کولیت و ژهنگی
من نهقیت بهرم ئهه و چیچک بفرن
گهر لیقیت یاری ژههرین خۆشه مرن

^(۱) ئەف ههلبهسته ل ساڵا (۱۹۹۱) ئی ل (دهکار عهجههه - دهقهرا سنديان) هاتیه فههاندن.

بۆچی من تو دقئ (١)

من دقيا چ جا ته نه بينم
دا دلئ خو نه ئيش بينم
تو دزانئ بوو؟ من تو دقئ
چونكه نه ز دل بينم
به ئئ بو ته هر هيلينم
تو دزانئ بوو؟ من تو دقئ
من دقيا تول من بره قئ
به ئئ چ جارا نه كه قئ
تو دزانئ بوو؟ من تو دقئ
زار شرين خوين هنگه بين
خودان نه قين هر توي نه قين
لهو من تو هر دقئ دقئ و دقئ

---

(١) ئەف هەلبەستە ٧ ساڵا (١٩٩٤) ئی ٧ باژێری (ئاكرئ) هاتیە فهانندن.

ٲینهکا بع دمنگ^(١)

شـرین ب وان بـرۆ چاقـا
دیسـان تـه ئـهز خـستـمه داـقا
بـرۆ و چاقـا و لـیـف و دهـقا
ژ مـن بـرن خـهویـت شـهـقا

ما توچ گوـلهـك نـازداری
د قـی دهـمیـدا شـین بـووی ل قـی واری
ددان سـهـدهـفـی دیـم نـیـرگـزی
تو جوانـهـکا بـی فـیل و دزی

شـهـنی تـهـیه تـهـختـی فـینـی
نـازداری دـل خـازا ژینـی
نـزانم بـۆچ هـند نـازك و نـازداری
دهـمی د گـرنـژی شـهـكر ژ لـیـقا دباری
دئ هـلینـه ل سـهـر دیـم نـیـرگـزی ئاری
دا هـیـرش نـهـهـین شـهـقا تـاری

---

^(١) ئەف هه‌له‌سته ل رێككه‌فتی (١٩٩٥/٢/٢) ئ ل بازپێڕ (ئاكړئ) هاتیه قه‌هانندن.

ئادار (۱)

نەورۆزى بىرا من ئىناقە ل ئادارى
دەمى كولىكىن سۆر و سىپى قەدبن ل بهارى

ئەو چ گولیت جوانن قەدبن ل سەر سىنگى يارى
گولیت نەورۆزى زىنە قە ل ئادارى
وەكو تىنە دەر و قەدبن ل بهارى

كولىكىن سۆر و سىپى چەند جوان بن
جوانتر نىنە ل دەف من ل سىنگى شرىن يارى

كوردستانا جوان تازە يا خەملى
وہى كاكلا ل نفاق قى دلى

سەيرانە و گوڤەندە و ئاھەنگە
نەورۆزە پىر ژىن تىدا شەخ و شەنگە
نەجوا و ئاخىنكا گۆت ھلۆن درەنگە

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىككەفتى (۱۱/۳/۱۹۹۵) ئى ل باژىپى (ئاكىرى) ھاتىيە قەھاندن.

نهورۆزا^(١)

ئەو چ پەنگن سۆر و سپی قەدبەن ل بەاری
ئەو چ سینگن قەدبەن بو گولیت ئاداری

هەر ئەو نهورۆزا جوانه و هەر کوردستانه
تیزی پەنگه یا ب پەنگن نهورۆزه گولستان

ناف گرانه چەندا جوانه ئەف نۆی رۆزه
نازداره نهورۆزا کوردا نۆی بشکۆزه

نهورۆزا من چیمەنەك بوو ل دەف من شین بوو
خوین شین و هەردەم سپی پەنگ و هین بوو

---

^(١) ئەف هەلبەستە ل رێککەفتی (١٩٩٥/٣/٢١) ئی ل باژێرئ (ئاکرئ) هاتیە قەهانەن.

نهوړوڙا دلبرين^(۱)

نهوړوڙا دلبرين وهكى ههمى جارا
ب پوندكيت چاقا وهكى تاقيت بهارا

رهنگا و رهنگ كوردستانا جوان يا خهملى
كهسك و سوړ و زهر ييت ل سهر ملى

چ جوانه نازدارهكا گولستانه
يان باغهكى بى بستانه

نه خيړ قوربان باغهكى ب خودانه
ئه سه مه ره ئاگره بابا گورگ پوره
ن نفاقى وي كوردستانه

كوردستان نفاقى ته چه ند شرينه
لى چ بكم دلى ته يى پر برينه
تول من نهگره من چ گونهه نينه

---

^(۱) ئەف هەلبەستە ل سالا (۱۹۹۶) ئى ل باډيرى (ئاكرى) هاتيه فهاندىن. ئەف هەلبەستە بى

ناقونيشان بوو.

هه‌می دزانن^(١)

هه‌می دزانن په‌نگی پۆژی یی زهره
به‌ئی په‌نگی ته یاری بۆ یی زهره
پیکا لی دچی تو دزانی یا پر به‌ره
ئه‌و مانا ته بۆ من هه‌ر یا فه‌ره

به‌سه پارزینکی خه‌ما هه‌لگره
تو هه‌ر هویئ چوویئ و هه‌ره
ئه‌فرۆ پیکه‌ک دیر مه‌ یا ل به‌ره
یی تینه‌گه‌هیت دیاره ئه‌و که‌ره

---

^(١) ئه‌ف هه‌له‌سته بئ میژوو و جه‌ئ قه‌هاندنییه.

گولئ بۆچی (١)

گولئ بۆچی زوی دجرمسی
بهاره دیاره تو بئ کەسی
گولئ هەر توی گوشت و هەستی
چەند نەیار بن بۆ من هەمی کەسی

گولئ تو بۆچی زوی وەریایی
دل شکەست بۆچی هوسا قەمایی
د نافع گولادا هەر تو ئالایی

---

(١) ئەف هەلبەستە بئ میژوو و جەئ قەهانندییە.

كهنگى (١)

كهنگى خوزى بزانم دئ هييه قه
كهنگى سترانا ئه قيني دئ بييه قه
كهنگى وهكى جارا دئ شييه قه
ل سهر قى سينگى دئ نقى ب تهناهى

كهنگى دئ نقى ل بهر سينگى
كهنگى دئ قه كهى دئ پهنكى
كهنگى شكيني زنجيرا زهنگى
دا پي كقه زينى بكهينه پوناهى

كهنگى دئ قه كهى بهندا
كهنگى دئ نقى ل سهر زهندا
كهنگى دئ ميژى قا^(٢) زهندا
دا ئهم ئهسمانى خو بكهينه ساهى

كهنگى كوردستان دئ بيت ئيك دل
كهنگى دئ بو مه خوين بلبل
كهنگى ئارمانج دئ بيت دل ب دل
دا ههمى پي كقه بكن كهيف و شاهى

(١) ئهف ههلبهسته بى ميژوو و جهى قه هاندنييه.

(٢) ئهقان.

هێشی⁽¹⁾

هێشیا خو مه بر بو بارزانی
گۆت ئه‌ری ما تو نزانى
یئ ملله‌تى د فرۆشن ب ئه‌زانى
ئى سوینده نه‌هیلیم جه‌ئ نه‌زانى

⁽¹⁾ ئەف هه‌لبه‌سته بئ میژوو و جه‌ئ قه‌هاندنییه.

چاف كەسك⁽¹⁾

چاف كەسك و مەمك قورمزی یە
دەف كەنەنەن و گیان برۆنزی یە
هەدی بەرئ خۆ دەمئ هیش زی یە
نزا ئەف دلە تە چەوا گەزی یە

ئەوما ناچم تەوفا مەم و زینئ
بو قەكەم دلئ پرژ ئەقینئ
ناچم تەوفا خانئ قەكەم كەرب و كینئ
بو مەزارئ عاشقان فەرهاد و شرینئ

⁽¹⁾ ئەف هەلبەستە بئ میژوو و جەئ قەهانندیە.

ئىف شەكر^(۱)

دېم درى ئىف شەكرى
پەرچەم ل سەر ئەنىق شەكرى

روى نېرگىزى سنگ مەرمەرى
نازدار و جوانى تو بخو دل بەرى

شەرىن ئىف ھنگىنى
ب ئاقىرىن ان دل رەقىنى

ب جوانىا خو گول نەسرىنى
ب ئەقىنا خو دل بەفرىنى

مەمەك قورمى
چ زى تەه دل ل مەن دى

ژ نويقە خستەمە بەند و داڤا
وان بزاڤا بىرۆ چاڤا

---

^(۱) ئەف ھەلبەستە بىن مېژوو و جەن قەھاندنېيە.

پاشبەند

« ديارى بو بارزاني » (۱)

دياري بوته گيان بارزاني
خودتون وتورا ميان به نه زاني
توهر هيل و توميدا كوردا ني
بود موزن زهري نه راده زماني
ماچ همه به پشت توك جاني
نه وزي بوته ديارى بارزاني

× × × × × × × ×

چو نه سال و ده به ته بين نه دا
چو تاگرا وتورا تين نه دا
ته بو گور جا لهه ر به نه دا
بكه نه ناني به نزي نه دا
توهر مابه هيا و نه ناني
سلاقي بوته بين گيان بارزاني

× × × × × × × ×

چو نه ته ما هون مانه به ناني
چو نه روتا و نه خورون نه بو بو ناني
وه بو كوردا هه ر به ناني دانان
دا كو به به هر نه بين ل ماني و ناني
به لكو دا بگه هني يا تودراني
به به ردا يا ته توما جيري تان زه ماني

(1)

هاتین لرون ته هه هه هه
 برین ته دکۆرینه ته زده هه کۆمه هه
 پێشه هه دکۆرینه ته هه هه هه
 لێ هه لێ هه هه هه هه هه
 بهرنا دهین پیا ته به هه دانی
 هه هه هه هه هه هه هه

× × × × × ×

کۆلو کۆمان هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 بهرنا ته هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه

× × × × × ×

هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه
 هه هه هه هه هه هه

× × × × × ×

(<) «سلام على البعث واليارت»

سلام على البعث واليارت
ذهب الماضي لتقبل الآتي
واقترمه من بلكه من زبر وه آتي
نه صبر وقرانه ياله لآتي

اليوم حققنا الاماني
يوونه برا بركو بارزاني
٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

نحن قوم خلقنا النفال
فالنضال محدد هويات الرجال
كورد وعرب جنوب و شمال
مان جال دانه فباتي دورهمو همان

أنا عبد يكتعل وايهاني
نه كه رگورن ته بيم بارزاني

٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

من أجل الكورد واليارت اني رض شعبي
اشعلت نار النضال في قلبين

دشاه و فباتي كه مده روتومع شه قاني
يرون نانتيه في نا شته و ده شه ربي

ده ستا خد بلند و كه م بديه زاني
تد بیره بهيان مسته فاني بارزاني

٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

« ئەزەزەم لگورد » (۳)

دەیم و دەیم بەرێمانە ئێتە
لە مەتە تا مەتە دیاڕە نەه لوتکەتە
هەر دەم گولێش مەن پێش ل گارێتە
تەسەم بێتە تەبێت لە مایا مەتە

۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹

هەم لگورد ئافینکەتە ئەزەزەم
گەزەنێتە تە مەتە ئەزەزەم
بەرا فرام و گولێتە ئەزەزەم
خەوێتە مەتە مەتە ئەزەزەم

۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹

هەم لگورد چەند سال و دەهە تەبەندی
دیارە بە ئەزەزەم مەتە و ئەزەزەم
مەتە مەتە مەتە مەتە مەتە
مەتە مەتە مەتە مەتە مەتە

۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹

هەم لگورد مەتە مەتە مەتە مەتە
تە مەتە مەتە مەتە مەتە مەتە
مەتە مەتە مەتە مەتە مەتە
بەرا مەتە مەتە مەتە مەتە مەتە

۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹ ۹

Scanned with CamScanner

« ههڤه بھارێ » (٤)

ههڤه بھارێ نا ته شین پێچاند
په شیت بازیا هاتن و پێچاند
په رفا فه نه کێ ته داخو وه پێچاند
شیلک پیرێ چه کێ ته تاند
٩ ٩ ٩ ٩

باریت خه عا پێشقا من قه نه
خا شین و پێسا سێدا مه پێچاند
وارێ بێ کهس بو ته نه مینم
مه لیا ته ره به ک چه نه کێ غم کێ مینم
٩ ٩ ٩ ٩ ٩

گیا نهم مه لیا هه نه دێنا مینم
په خا خه کێ ته ره کێ ته مینم
هه نه زه مینم په رونا هه نا مینم
هه نه وه ره مینم په فو شیا نا مینم
٩ ٩ ٩ ٩ ٩

وه لوت هاتم بێ کهس و فو نا
فیدیت بێ بو مه بادیا و جوران
بارێ نه پێچاند مه رونا
که مه پێچیا مه ماکیت کوروان
٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩

(٥)

« قەلام و تەشەنك »

ھەستە بنشێه ئەو قەلام
 کۆشانی دەر و کۆلو ئەلام
 دایا ھەر بنشێه ھەر دەم
 تا بەر ئەک تەنێ چیا و ھەم
 ما ھێتە بەر نینە ناخۆر ھەم
 تا کە ئەک ھێتە ئەفەنک بەم
 ۲ ۲ ۲ ۲ ۲

گەر ھەر نەما ئەو قەلام
 شەڕ بە تە پێر کەم و خوێنا ھەر
 دا لەو من دەر مەنێ ھەر ئەر
 نە پێر تە کۆر و پێر مانی نا ھێتە گۆر
 ئەو تە دەر کەم نیشا نەر ھەر
 ئەزم دەر و تەنێ بەتەنە و کەزە پێر
 ۲ ۲ ۲ ۲ ۲

ھەستە بێه قینە ئەو تەشەنک
 دەتە ھە دە لئات شەڕ چەنک
 بەر مەتین فەرتین ئەر ئەو ئەک
 مەنە یار و دەر مەن بە دە ئەک
 بازانی پێر مە دا تان نە فەسەر ئەک
 مەنێن پێر مەن لەر مەن تە ئەک
 ۲ ۲ ۲ ۲ ۲

Scanned with CamScanner

(٦٦)

«دوینا دوره ١١»

عه لاتی مه توی گووستانا
ده حاره نکلین به شه چتتا زه مان
نه تی ل مژه بهر قول بین ده پستان

به لئا دوینا دوره

٢ ٢٢ ٢٢

ماله عئیرانی و تازیری و پشین
هزان و کولو دل برین
ملاسه ئیبر ته تا بینه

تا نخله گوو بیئا نه پو گوو

٢ ٢٢ ٢٢

ئیرو نه م له من و نه ل برینه
به دن نکل نه م له من رازینه
هر نکل نه م تیرا فر زانینه

به مه لاتی دیر ئیرینه فونیا دوره

٢ ٢٢ ٢٢

نه م نه ر نا فونین بهر نه پو به نکل
مه نا ت سینه ته تی تیرین رده نکل
مه دقیت ئیر نه فشا و به نکل

مه مه نکل بهر بهر بهر نا قوره

Scanned with CamScanner

(١٣٧)

«چە ژێر و بە یێرێن»

هاتە ئەو نوورەزێ و لان
هاتە ئەو دەستێ باغ و گولێ
هاتە ئەو دەستێ گۆرینێ جاران
سور زەرینێ تێگدا گولستان
۴۴ ۴ ۶ ۴

هات بەهارێ نوێنێ بە خاکێ
هاتە ئەو چە ژێرێ کوردێ پێستان
خاتەر زەری گێخفتن دگەل تە یێرێ
توێژێ ئامانز دانه مل چە یێرێ
۴۴ ۴ ۴ ۴ ۴

نوورەزێ چە ژێرێ هەم چە یێرێ
بێ با یێرێ گێهێ کوردستانێ
دەکێ یێرێ هەم بێرستانێ
وان کەرە چە ژێرێ لا ئۆنەر خێرستانێ
۴۴ ۴ ۴ ۴ ۴

« دژ ناڤ ته تښم کوردستان » (۱۵)

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

له دژ نه خوندان له دژ نه خوندان
دژ ناڤ ته تښم کوردستان

۹۹ ۶۶ ۶۶

(١٦) « یا نزهت نه یلوی »

یا نزهت نه یلوی با نلن کوردایو
ده نلن بار نلن کارین هردایو
خانین و با نلن و کله کاتا بهردون
با یته ختا مو کله مو نلن و له نلن
۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶

دان نلن هردین کونم نلن له نلن
هه کله کاتا نلن هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶

کوردین بادینا هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶

ده هه هه هه هه هه هه هه
نه هه هه هه هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
هه هه هه هه هه هه هه هه
۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶

(١٧)

» در مه تیرانه ١١

دوستان تیرانه قادیان بیستم
کوردستان نه هه هیارم نه تیریم

نه نه خوینیا فو له هه مه ما هه نه تیریم
تیرانه نه نه دم یه دل قه تیریم

× × × × ×

خودای مه تیرانه بوته نه پرت ما تیریم
کوته نه نه ز کوردان هه مار کرم

نه نه هه تیرانه دایه کوردان ما تیریم
نه نه مه تیرانه نه نه ما تیریم

× × × × ×

تیرانه کوردان مه تیرانه هه تیریم
تیرانه مه تیرانه تیرانه به تیریم

کوردان نه فایه کوردان نه نه هه تیریم
نه نه بو فایه به به نه نه ده تیریم

× × × × × × ×

(٢١)

« ئە هدر په بجان »

مێریا فو هه مێ به تۆڵه دا
 هه تا نوکه که ش کورد لێک نه دا
 به فو دا ئه ته ر دوا به هه لدا
 دێ که نه نه کوه نه لولا ئێ ئێک جه دا

٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩

ئێ ئێ نا دا دێ روه مێ که نه نه
 ئێ ئێ که نه نه هه مێ دا نو مێ که نه نه
 مهنور ئێ مێ دا چا هه مێ که نه نه
 در سه مێ د مه با دا دا گاتا که نه نه

٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩

جه ئێ ئێ فو ئێ ئێ له دا به به دا نه به به نه دا
 دا به نا مه لدا به پا ئێ ئێ به روه مهنور
 کار ئێ ئێ به هه مێ به دا به تا به دا
 جه به نه نه ته نه نه نه نه نه نه نه نه نه

٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩

(٢٢)

بهارا بنی مراد

بهره بخت ره بخت تو چه بندم لیلی
نه نه چه نه حاله تو چه بندم دیلی

بهره عافیه بلندی تو هم لینه

نماند به نیت تو همی تشرینه

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

همی لایسته نماند لایسته را

وارینه وان مینه بیته جارا

تو وارینه دوستار هم نالا

هره هلا مینه بند به هلا هلا

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

تو موی لای لای تیت بینا ببارا

بینا کو لایلیت هم شایا نادرش

تو بی ببارا بباران تو چه بندم بنی مرادی

تو بی ره بخت حاله تو هم دیو دای

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

~~پێش~~ «پێش بەرزگە»
(٢٣)

پێش بەرزگە بە لایەتێکێ
مەزگەرێکێ بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە

پێش بەرزگە بەرزگە بەرزگە
٢٢٢٢٢٢

پێش بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە

بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
٢٢٢٢٢٢

بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە
بەرزگە بەرزگە بەرزگە بەرزگە

٢٢٢٢٢٢

(ca)

» کچا مبرا «

ئەو کچا مبرا چەند جەدەنگ
ئەو دەرەدەرە دەرەدەرە پەنگ
دەردەدەرە مەلەتە کەنگ
ئەو ئەفەندە و ئەفەندە پەنگ

× × × ×

تو ئۆزۆزۆ دەرەدەرە پەنگ
دەردەدەرە پەنگ
پەنگەت پەنگەت و ئۆزۆزۆ پەنگ
ئازادەدەرە پەنگەت پەنگەت

× × × × ×

ئەو مەتەب دەپتە بەنگەت مەتەب
ئەو مەتەب مەتەب دەپتە بەنگەت
ئۆزۆزۆ مەتەب دەنگەت مەتەب
ساقەت مەتەب مەتەب دەنگەت

× × × × ×

تو بەرەدەرە مەتەب و ئەنگەت
بەنگەت مەتەب مەتەب مەتەب
دەرەدەرە مەتەب مەتەب مەتەب
پەنگەت مەتەب مەتەب مەتەب

× × × × ×

Scanned with CamScanner

١٦ بهرین زاریت « (٢٦)

رینیشتم دگم ل بو ئین زاریت یاری
تەشرەف لە هەر زارە بۆتە یا باقی
رەھمان ئاغە دگم ئی یاری

دایرکەت بو دایغی دەلوئی

٢ ٢ ٢ ٢

دایگەردەن شەمال بێت یی هوی
تەریا تەز بەرێشە شەت و رووش
دایگەل مەن بێت تەو مەنە هوی

هەتە دای بۆتە تەم ئی جالی

٢ ٢ ٢ ٢

تەو بەرین زاریت تایی ریمانی
تەو کانی نیش بە فووانی تێتە نامانی
تەو تەو تەز دای بەم بۆم بێرانی

بە قینە تەو تەو دای تەمە لەم تالی

٢ ٢ ٢ ٢

تەو لەم تالا نازک و شەرت
وە کێ و ئی نیشە لە چەرخ زە مین
دەتە بەر چارەن بەوین تە مین

دای تەم کو تۆزێ بۆتە قینە دانی

Scanned with CamScanner ٢ ٢ ٢ ٢

(٢٦) (٢٦)

دئاوهره بگهه که یهوه سه نایه
تا مکه زمان به سهو و امنه ما بره
تا مکه تهو به که مکه و کیشی هر دایه

هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره

٢٢٩٢٢٢

هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره
ده مکه مکه مکه و هوه به مکه مکه
مکه مکه مکه مکه مکه مکه مکه مکه

هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره

٢٢٢٢٢٢

هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره
دئاوهره به سهو و امنه ما بره
هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره

هوه دئاوهره به سهو و امنه ما بره

٢٢٢٢٢٢

~~٢٤~~
(٢٧)

نەم بێ مرادین "

بێ ئاوه ئەهسته کچه کا چاڤه ئهین
بە شری که فنیه سهه کر سهرا شهین
تەکل و سههه و ارمه و قاعینه فرین
کوتە لوی کون ئەوان چه نه ده ردو برین

× × × ×

عناوت چاڤه ئهین بوج و نه ئهین نه بیکه زهه
به ئین زهرا من ئهیره به بهنگ نه بهاره
تە شری نه ئهینم دها هر به بهنگه عهه
کوتە ماسو ئهین ئهیره ده نه که شهیره

× × × ×

مناکوت ئە زه شری نا فو زه م له مایا
هه ره داده سهتا تیک بگرین ئە ه ده لای
دا گانه کن ئەم له هر دهه بینه مایا
ز نو شه بینه بیکه زهرا ئهین حاسرا

× × × ×

کوتە یار فو به لهج فایه نهینه
نەم بێ مرادین ه فو دان نهینه
له له لنگه نه نه که به ب کینه
نه نه به فیکه نه نه نه نه نه نه نه

× × × × × ×

Scanned with CamScanner

بەهێنا
(٢٩)

دا کو لیلیکا نیسانێ

بەگۆر بەند کەنا کە نەبێت دەرێ
دەس ئەتە ئا جوان رادبیت نەبێ
چوێن گۆجە تالە رەتە مەلک روتن مەبێ
مەنە خا ر دە رانێ ئازێ بومە ئێ

٩ ٢ ٩ ٩ ٢

ناخێ تە بە گۆر دێ بە عەنا مەتە
مە مە مە مە مە مە مە مە مە
نۆنم ناوێر بوج هەن رەن دەتە
کە زو تۆرە مەنە وەن مە

٢ ٩ ٢ ٩ ٢

ناخێ تە چەند مەنە بە مەنا مە مە
دە کە لێتە دێ مە وەن ئا ئێرێ تەرە مە
دە مە مە مە مە مە مە مە مە
دە بە مە مە مە مە مە مە مە

٢ ٢ ٢ ٢ ٢

مە مە مە مە مە مە مە مە
کە مە کو لیلیکا مە مە نیسانێ
دە بۆتە بە مە مە مە مە
مە مە مە مە مە مە مە مە

٩ ٩ ٢ ٢ ٢ ٢

« بکورتیت فوعات کورتی »
(۳۱۱)

نوروزنه سه یازنه یا له نه
په روینت هر یازنه یه شه نه
نه وینت به جاقان ده که جه نه
یا شه یه لکیتنه شه یه شه له لاه نو شه نه

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

په روینت تو جویم هندایه ده نه
ته ت به ویا تونه بوی لته شه نه
گوت شه نه غاننه شه نه شه نه
وه ره به شه نه گو شه نه شه نه

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

نه په به یا کولت له به به
نه ویا روینت به شه نه به به
به شه نه له به من شه به به
لته نه نه جویم شه ده فایزیت به به

۴ ۴ ۴ ۴ ۴

نه بکورتیت فوعات کورتی
دل شه نه کر لرتی به لرتی
نه نه شه نه به به شه نه شه نه

دیاره شه شه من تو شه به شه شه شه شه

Scanned with CamScanner ۴ ۴ ۴ ۴ ۴

١٣٥١

« گول وەریان »

گول وەریان ل هاشینا

بە لای ئەم نێژترین

هەند قسین ل گوما ئە قسینا

بونیستەتانی پێدو کال ئە قسین

تەلوز هاتە شوینا

ئوت ئەم روستەم و لەرزین

گەریان و چاق ئێران

ئەو گول بون لەم وەریان

ئێدەردیا ئە سەرنیا

۲۲۲۲۲۲

ئەزەمانە ئالە گول پەریا

کە ئە دە دا لدری ئەریا

بنات ئێدینا

دەمەکان ئە بۆ کولابەرنیا

ناز ئێرنا ئە دەم ل

بۆ شەخدا ئە ئەم ئەم ل

ئێنا چەردا گەرنیا

مەگوتن ئە ی شەرنیا

ئەم لەرەزینە جۆرنین

دل بە قسین و دل دینین

دوێرەنا ئە هیتە ئە نین

بە لای قەت نا جۆرنین

بە لای قەت نا جۆرنین

دا نا شەرد بە ئە هەرنین

١٢١

» په شیان ١

نه وته سا ماکه ته وگوت
چو دای چای ته لوستل ماکه ورت

نعلم زوی یی دا بیهن جوته
نه نه شیان ورا دین نه فوت

٢٢ ٢٢ ٢٢ ٢٢

ته بهرنا فوت منعه وکړا خو
گوت که ز را ورم ترانم چیه که تینا

کندا با یی پر چا زوینت
ما نه زانی دا ترانم مامه هم کین

٢٢ ٢٢ ٢٢

هینا ماکه وگه لک بلنه نه فری
چاره ک ماکه وگوت دین واره نه ل پوری

خوهر و هوهر با جوته ناچیت بهر یی
ل دونیای تن بله هم فوت نه یا که پوری

٢٢ ٢٢ ٢٢

پریم زینیت ماکه چارنا ترانم نه لوریم
ل فارانه که ز لورک که ریم

نا فرته ز لورک بوم ز جوته هم لوریم
ز بهر ماکه فوتی نه دیتت که ریم

٢٢ ٢٢ ٢٢

Scanned with CamScanner

ناقهروك

- ٧.....پیشهکی
- ٧.....ههلبهستان ژلایع جفاکیه
- ٧.....ههلبهستان ژلایع رهوشهنبیری - سیاسی قه
- ٩.....گرنگترین تیپینیئێ ئهقق دیوانی
- ١٥.....دیاری بۆ بارزانی
- ١٨.....ئهز و هه لگۆرد
- ٢٠.....هیثیا بهاری
- ٢٢.....قه له م و تشهنگ
- ٢٤.....دنیا دووره
- ٢٥.....جهژنا ئاگری
- ٢٦.....بیروباوه
- ٢٧.....نموونا ئهقینی
- ٢٨.....دارا ئازادی
- ٢٩.....یادگار
- ٣٠.....شهرتهك دگهله خودی
- ٣١.....جهژن و سهیران
- ٣٢.....جهژن و ئازادی
- ٣٣.....دی ناقی ته نفیسم کوردستان
- ٣٥.....یانزهی ئهیلولئ
- ٣٧.....دوژمن بزانه
- ٣٨.....ئه م نه بئ خیرین

- ٣٩.....رۆزا قهومانى
- ٤٠.....بهژن زراف
- ٤١.....ئهى زهمان
- ٤٢.....ئهد و پهيمان
- ٤٣.....بهارا بى مراد
- ٤٥.....پيشمه رگه مه
- ٤٦.....كچا ميرا
- ٤٧.....نيرگزا جورى
- ٤٨.....بهژن زراف
- ٥٠.....ئهم بى مرادين
- ٥١.....ددان زيپ
- ٥٣.....كولىكا نيسانى
- ٥٤.....گوفه ندا نه ورۆزى
- ٥٥.....بشكوژيت خو نواف گرتى
- ٥٦.....نازدار دلخاز
- ٥٧.....ل سهر گۆرپت شهيدا
- ٥٨.....هه قال
- ٥٩.....گول ومريان
- ٦١.....گولا زهر
- ٦٢.....په شيمان
- ٦٤.....پرچ رهش
- ٦٦.....خوين و ئه قين
- ٦٧.....بو په ريه كا پر ئه قين

- ٦٨.....مخابنا مههكا
- ٦٩.....دلو
- ٧٠.....بو كچهكا نهرمهني
- ٧١.....بهسه نهى دل
- ٧٢.....تو كيهه لوانى
- ٧٣.....بو دئ مرى
- ٧٤.....ئهز و ئهقين
- ٧٧.....بوچى ته وهكر
- ٧٩.....ئهقين شاهى
- ٨٠.....پوى نيرگز
- ٨١.....عهر عهر شهپاله
- ٨٢.....بهارا بئ گيا
- ٨٣.....دئ هيينهقه
- ٨٤.....مهدام رولان
- ٨٥.....كئ گوت دلبهرا مرى
- ٨٦.....شوڤ و نازدار
- ٨٧.....بوچى من تو دقئ
- ٨٨.....قينهكا بئ دهنگ
- ٨٩.....ئادار
- ٩٠.....نهوورؤز
- ٩١.....نهوورؤزا دلبرين
- ٩٢.....ههمى دزانن
- ٩٣.....گولئ بوچى

- ٩٤.....كهنگى
- ٩٥.....هيشى
- ٩٦.....چاف كهسك
- ٩٧.....ليف شهكر
- ٩٩.....پاشبهند

ئاكره يى ئاغنا ديوانا

Zakho Centre
for Kurdish Studies

© مافى چاپى ىن پاراستيه بو
سهنتهري زاخو بو فهكولينىن كوردى

سهنتهري زاخو بو فهكولينىن كوردى

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964(0)751 536 1550

📍 Iraq- Kurdistan region, Zakho- University of zakho

ISBN 978-9-92-266100-1

9 789922 661001 >